

KARYS

Nr. 4 (1974) 2010 m.

REDAKCIJA:

Vyr. redaktorė

Alina Meilūnaitė
tel. (85) 261 3410

korespondentai:

Lijana Cibulskienė
tel. (8 5) 210 3896

Kazys Jonušas
tel. (8 5) 262 3658

Juozas Pocius
tel. (8 5) 210 3895

Ilona Skujaitė
tel. (8 5) 210 3896

dizaineris

Gediminas Pranckūnas
tel. (8 5) 263 5918

stilistė

Erda Valeikienė
tel. (8 5) 273 5659

I viršelyje – EUGENIJAUŠ ŽYGAIČIO, II viršelyje ir vidiniame atvarte – ALFREDO PLIADŽIO, III viršelyje – RIMO VILAVIČIAUS, IV viršelyje – VYTAUTO MILIŠAUSKO nuotr.

REDAKCIJOS ADRESAS:

Pamėnkalnio g. 13, LT-01114 Vilnius,
faksas (8 5) 262 3658
el. paštas: Kazys.Jonusas@KAM.lt

OUR ADDRESS:

„KARYS“ („The Warrior“)
Pamėnkalnio g. 13, LT-01114 Vilnius
e. mail: Kazys.Jonusas@KAM.lt

Norintiems įsigyti „Kario“ žurnalą
kreiptis tel. (8 5) 273 5721

Redakcijos nuomonė nebūtinai
sutampa su autorių nuomone.
Nuotraukos, rankraščiai
negrąžinami ir nerecenzuojami.

Tiražas 2 100 egz.
Spausdino Lietuvos kariuomenės Karo
kartografijos centras
Muitinės g. 4, Domeikava,
LT-54359 Kauno r.

Formatas 60x90/8
Užs. Nr. GL-153

ŽURNALAS „KARYS“ ĮSTEIGTAS LIETUVOJE
1919 M. – NEPRIKLAUSOMYBĖS KOVŲ METAIS.
ATGAIVINTAS JAV 1950 M.
ATKURTAS LIETUVOJE 1991 M.

- 2 PRATYBOS BAIGĖSI.
PAG-11 PRADEDA MISIJĄ
- 6 ENERGIJOS UŽTAISAS.
PAGAMINTA KASP
- 10 BEATOŠLIAUŽIŲ
PABŪKLŲ SUGRĮŽIMAS
- 14 TAIKLAUS ŠŪVIO
SU RBS-70 FILOSOFIJA
- 20 ŽVALGŲ STOVYKLA
- 22 LIETUVIŠKAS SNIEGO
BŪSTAS
- 24 2010 M. PATRULIO
KURSAS
- 30 NE PASAULIO PABAIGA
- 38 UŽDUOČIŲ
DELEGAVIMO MENAS
- 43 VYČIO RINKTINĖS
TRIUMFAS
- 48 PLIENINIAI ČEKIŠKI
ŠALMAI
- 50 PASKUTINIS „KURŠIO“
PASISPARDYMAS

Nuoširdžiai užjaučiame Generolo Jono Žemaičio
Lietuvos karo akademijos
Mokslo centro vyriausiąją specialistę
Liudmilą Buivienę
dėl mylimo Tėvelio mirties.

Generolo Jono Žemaičio Lietuvos
karo akademijos bendruomenė

PRATYBOS BAIGĖSI. PAG-11 PRADEDA MISIJĄ

Stovyklavietėje
Kairių poligone.

Kairių poligone (Klaipėdos r.) Goro provincijos atkūrimo grupės vienuoliktosios paimamos kariai dalyvavo baigiamosiose pasirengimo misijai Afganistane lauko pratybose. PAG-11 visuomenės informavimo karininkas kpt. Darius Toleikis pasakojo: „Mes pakeisime dabar Afganistane tarnaujančios dešimtosios Lietuvos karių paimamos daugumą, kurią sudaro Lietuvos kariuomenės Krašto apsaugos savanorių pajėgų Dainavos apygardos 1-osios rinktinės kariai. Be maždaug pusantro šimto Lietuvos karių ir civilių, Lietuvos vadovaujamoje PAG misijoje taip pat dalyvauja Danijos, Gruzijos, Japonijos, JAV, Rumunijos ir Ukrainos atstovai“.

Lietuvos vadovaujama PAG Goro provincijoje pradėjo veiklą 2005 metų vasarą. PAG stovykla yra įsikūrusi Goro sostinėje Čagčarane. Pagrindinė PAG misijos užduotis – padėti Afganistano valdžiai plėsti įtaką provincijoje, užtikrinti saugumą ir sudaryti tinkamas sąlygas provincijai atkurti. Jau išgirsta nuomonių, jog vadovavimą PAG kariškiai greitai turėtų perduoti civiliams afganistaniečiams. Kantrybės: pagyvensim, pamatysim...

JAV ir Lietuva – strateginės partnerės

Lietuvos didžiojo kunigaikščio Kęstučio motorizuotojo pėstininkų bataliono pagrindu suformuotas būrys – pirmasis Lietuvos kariuomenės dalinys, į misiją Afganistane vykstantis antrą kartą. Nemaža dalis tarnybai Afganistane besirengiančių karių jau turi tarptautinių misijų patirties, yra tarnavę Balkanų regione, Irake, Afganistane. PAG-11 kariams vadovauja Kęstučio bataliono vadas pulkininkas leitenantas Gintaras Smaliukas.

Planuojama, kad PAG-11 pamaina misijos vykdymą iš dabar Afganistane tarnaujančios pamainos perims gegužę.

Kovo 29 d. į baigiamąsias pasirengimo misijai Afganistane pratybas atvyko JAV ambasadorė Lietuvoje Anne E. Derse. JAV ambasadorė susitiko su

kariais, susipažino su PAG-11 užduotimis. „Praėjusių metų spalį, kai tapau JAV ambasadore Lietuvoje, aš lankiausi Afganistane (Gore) ir buvau sužavėta jūsų nuveiktais darbais. JAV ir Lietuva – strateginės partnerės, glaudžiai dirbančios ir Afganistane, todėl aš norėčiau padėkoti visiems Lietuvos žmonėms už jūsų indėlį šioje šalyje,“ – sakė JAV ambasadorė.

Pratybas Kairių poligone taip pat stebėjo du Pietų Korėjos Respublikos gynybos ministerijos atstovai. Jie domėjosi Lietuvos personalo pasirengimo dalyvauti NATO operacijose Afganistane ir saugumo užtikrinimo provincijoje, kur veikia Lietuvos provincijos atkūrimo grupė, patirtimi. Nuo 2002 metų tarptautinėse operacijose Afganistane dalyvavusi Pietų Korėja savo karius atšaukė 2007 m. Šalies parlamentui pritarus karių siuntimo į operaciją atnaujinimui, nuo 2010 m. Pietų Korėja planuoja apsiimti vadovauti Afganistano Parvano provincijos atkūrimo grupei.

Įvertinimas puikus

Per pratybas padaliniai vykdė Sausumos pajėgų štabo, kuris jas ir organizuoja, suplanuotas užduotis. Šių pratybų scenarijus ir incidentai parengiami remiantis tarptautinių operacijų, kurias planuoja misijoje Afganistane jau dalyvavę kariai, patirtimi. Atitinkamos užduotys buvo vykdomos kartu su PAG civilinio elemento vadovybei atstovaujančiais Krašto apsaugos ministerijos civiliais specialistais. Karių veiksmus vertino atstovai iš Jungtinio štabo. Užduotys misijai besirengiantiems kariams buvo suplanuotos ir už poligono ribų – mūsų kariai veikė ir gyvenamosiose vietovėse Klaipėdos, Tauragės, Šilutės ir Šilalės rajonuose. Šitaip siekiama kuo kuo geriau supažindinti

Netikėta priešo ataka.

„Sužeistųjų“
evakavimas
sraigtasparniu.

Grįžus į stovyklą
patikrinami ginklai.

karius su realiomis sąlygomis misijoje. Kairių poligone stovyklavietė įrengta imituojant esančią misijos regione.

Pratybų vertinimo grupės vadovas pulkininkas Valdas Kiveris sakė: „PAG-11, kaip karinis vienetas, yra pasirengęs vykdyti misiją Afganistane. Kariai parodė puikius gebėjimus vykdyti visas sudėtingiausias užduotis“.

„Pratybos buvo intensyvios. Vienu metu kariai patekdavo į kelias sudėtingiausias situacijas ir turėdavo priimti teisingą sprendimą. Sumanūs kariai, pasinaudodami kitose misijose įgyta patirtimi, puikiai atliko visas jiems pateiktas užduotis. Esu patenkintas PAG-11 kontingento karių motyvacija ir puikiu pasiruošimu tarptautinei misijai Afganistane,“ – sakė PAG-11 kontingento vadas plk. lt. Gintaras Smaliukas. Kaip jau minėjome, pagal pratybų scenarijų kariai atliko panašias užduotis, kurias jie vykdys misijos regione: stebėjo situaciją provincijoje, reagavo į iškilusias problemas, bendravo su „vietos“ valdžia ir gyventojais, tobulino veiksmus patekę į pasala, organizavo „sužeistųjų“ evakavimą ir t. t. Patruliuodami per dieną kariai įveikdavo panašius atstumus, kokius jiems teks įveikti Goro provincijoje, bendravo su tariama Goro provincijos administracija, padėjo jai spręsti aktualius klausimus.

Kario gyvenimas – amžinas judėjimas

Kapitonas Dimitrijus Markauskas į misiją vyksta jau antrą kartą. Jis tarnavo PAG-9. Tada jis turėjo daug galimybių važinėti po Goro provinciją, patruliuoti, žvalgyti teritoriją, bendrauti su vietiniais gyventojais. Kario nuomone, Afganistanas – gražus kraštas, jo žmonės labai draugiški...

– Kaip šįkart vyko pasirengimas misijai? – užkalbinome kpt. D. Markauską.

– Kaip paprastai. Pasirengimo laikotarpis buvo įtemptas. Labiausiai rūpinomės karių individualiais įgūdžiais ir kolektyvinių veiksmų derinimu. Ugdydami individualiuosius įgūdžius kariai baigia ir šaudymo kursą, patikrina topografines žinias, mokosi veikti savarankiškai tam tikrose situacijose. O kolektyvinio rengimo metu derinami bendri padalinių veiksmai. Visi karių mokymai vyksta pagal taikos palaikymo operacijų planą. Dabar aš vykstu dirbti į štabą. Neturėsiu laiko patruliuoti ir žvalgytis po Goro provinciją. Bet ir dabartinė mano misija yra svarbi, reikalinga.

– Kokios karių nuotaikos?

Tai – ne ugnikalnio išsiveržimas. Tik paprasta dūmų uždanga.

– Šis batalionas į misiją vyksta jau antrą kartą. Visų nuotaika yra gera. Kariai pasitiki savimi.

Nemenką tarnybos patirtį tarptautinėse misijose turintis mjr. Vytautas Jakuška pasakoja: „Per kiekvieną misiją įgyjama vis daugiau patirties. Juk tai tarptautinis bendradarbiavimas. Misijoje sutinki ir senus, ir naujus draugus, kolegas bendražygius iš kitų šalių. Apie romantiką, pramogas ar laisvalaikio pomėgius nėra laiko galvoti. Viską prisiminti kaip nuotykį gali sau leisti tik grįžęs po misijos į namus, kai tarnybos įtampa jau yra atslūgusi. Kiekviena misija yra pavojinga. Čia esant sunku komentuoti, kas šiuo metu vyksta misijoje. Juk situacija gali pasikeisti per kelias minutes,“ – sako mjr. V. Jakuška.

– Ką galėtumėt pasakyti apie pasibaigusias pratybas?

– Buvo suplanuota nemažai įvairiausių incidentų. Tiek štabas, tiek kariai per pratybas turėjo daug darbo. Misijoje, dislokacijos vietoje, iš tiesų šitaip intensyviai ir tiek daug vienas po kito panašių incidentų neįvyksta. Bet ką gali žinoti... Kas gali teigti, kad taip neatsitiks? Bet kariai per šias pratybas jautėsi puikiai pasiruošę.

– Jūs jau ketvirtą kartą vykstate į misiją. Kaip reaguoja šeima?

– Mano šeima – trys vaikai ir žmona. Ką galiu pasakyti? Jie reaguoja taip, kaip ir visos karių šeimos. Jau pripratę. Juk visas kario gyvenimas – amžinas judėjimas: komandiruočių, laikinos dislokacijos vietos, pratybos, įvairūs misijų regionai... Šeimos reakcija – santūri. Namiškiai nerimo stengiasi nerodyti. Šeima manimi pasitiki, jaučiu, kad turiu moralinį palaikymą ir man to visiškai pakanka.

– Ką veiksite šioje misijoje? Už ką būsite atsakingas?

– Tarnausiu kaip sąveikos karininkas. Pagrindinė mano funkcija – koordinuoti PAG-11 ir regiono vadavietės štabo tarpusavio veiksmus. Šias pareigas misijoje vykdysiu jau antrą kartą.

Pasibaigus pratyboms, kariai išleidžiami trumpų atostogų. Jų dar laukia sveikatos patikrinimas. Kitas laikas skirtas administraciniais ir buities reikalams sutvarkyti ir tuomet – iškilmingos palydos į misiją.

Dabar, kai vartote šį „Kario“ numerį, PAG-11 karių būrys jau pradėjo savo darbą Afganistane. Palinkėkite jiems geros tarnybos ir sėkmės.

Juozas Pocius
Rimo Vilavičiaus nuotraukos

Kpt.
Dimitrijus
Markauskas.

Mjr. Vytautas
Jakuška.

ENERGIJOS UŽTAISAS. PAGAMINTA KASP

Iš pradžių reakcija buvo atsargi: „Ei, jaunieji savanoriai, ką jūs čia sugalvojote?“ Bet jie nepasidavė. Šiomet jų pastangos įvertintos geriausios KASP kuopos titulu. Susipažinkite – KASP 8-osios rinktinės 803 kuopos „energijos užtaisas“.

Tarnyba su kaupu

Kai per krizę susiduri su entuziazmu, už kurį niekas nemoka, maloniai nustembi. Tokią reakciją sukėlė ir pažintis su vilniečiais savanoriais iš šiomet geriausia pripažintos KASP kuopos.

Iš pirmo žvilgsnio Didžiosios kovos apygardos 8-osios rinktinės 803 kuopos kariai savanoriai atrodė niekuo neišsiskiriantys iš kitų – jauni, malonūs

žmonės. Bet užteka vos kelių minučių ir supranti, kad jie turi ypatingą energijos užtaisą, kurį patys vadina perfekcionizmu, arba „viską darome „nuo–iki ir dar daugiau“.

„Ir dar daugiau“ yra tai, ko niekas nesitiki iš paprasto kario savanorio, ruošiamo pagal pėstininko ar specialiąją karo policijos programą. Juk nereikalaujama, pvz., kurti „Taikos dainų“ ir kartu su garsiais dainininkais rengti akcijas donorystei remti. Arba aplankyti visas Vilniaus regiono mokyklas agituoju tapti savanoriais ir sukurti kelių pakopų verbavimo sistemą. Šį gražių iniciatyvų sąrašą galima tęsti, bet tegul apie savo darbus papasakoja patys geriausios KASP kuopos savanoriai.

Tvirtas ir didelis branduolys

Geriausia KASP kuopa išrenkama pagal daugybę kriterijų, pvz., kovinio rengimo lankomumą ir rezultatus, dalyvavimą visuomeninėje veikloje ir sportiniuose renginiuose. Ataskaitos siunčiamos į KASP štabą, kuriame speciali komisija įvertina rezultatus, o geriausia kuopa iškilmingai apdovanojama per KASP gimtadienio iškilmes sausio 17 d.

Vilniaus rinktinės 803 kuopos vadas kpt. Giedrius Krivas sako, kad kuopa neturėjo jokio plano, kaip tapti geriausia: „Žinoma, toks įvertinimas malonus, to specialiai nesiekėme, tiesiog dirbome savo darbus. Vilniuje daugiau žmonių ir renginių, gal tai ir lėmė mūsų sėkmę. Būrys iš mūsų kuopos įeina į Vilniaus rinktinės pagrindus kuriamos Taikos meto užduočių kuopos sudėtį, todėl mūsų savanoriškoji tarnyba intensyvi. Kai kariams netrūksta motyvacijos, iniciatyvos ir noro viską padaryti kuo geriau, susidaro gera komanda“.

Skyriaus vadė j. srž. Skirmantė Makūnaitė įsitikinusi, kad jų kuopa tikrai išsiskiria iš kitų: „Kiekvienoje kuopoje yra aktyvas, branduolys, bet mūsų – labai didelis. Yra daug žmonių, kurių lankomumas šimtaprocentinis, kurie aktyviai domisi tarnyba, įdeda daug darbo, idėjų ir laiko. Manau, kad mes aktyvių savanorių turime gerokai daugiau negu kitos kuopos, todėl ir rezultatas geresnis“.

Instruktorė vyr. srž.
E. Vaškienė moko
savanorius karybos
paslapčių.

Savanoriai negailėjo gerų žodžių ir savo kupos vadui, kurio kryptingas vadovavimas taip pat lėmė sėkmę. Keli kariai netgi atvirai prisipažino – tarnauti į šią kuopą atėjo tik dėl šio vado.

Pasak kpt. G. Krivo, jo kuopa yra visiškai susiformavusi, dauguma savanorių tarnauja po 3–4 metus, naujokai, priimti maždaug prieš metus, sudaro apie 15 proc. karių. Perbėgimų ar pasikeitimų su kitų kuopų kariais labai mažai – vos 1–2 proc. per metus.

Iš karo policininkų – į pėstininkus

Kelerius metus 803 kuopa buvo specializuota ir ruošiama pagal karo policijos taktiką. Tačiau pasikeitus prioritetams, šiemet ji pereina prie kovinio rengimo pagal pėstininkų programą. Vienas būrys ruošiamas dalyvauti taikos meto užduočių kuopoje. Nors tarnyba keičiasi ir intensyvėja, šiomis permainomis savanoriai patenkinti.

„Karo policininkų kurso žinios buvo naudingos, bet man labiau patinka bėgioti miškuose. Kad periname prie pėstininkų taktikos, kuopos gyvenimui tai didelės įtakos neturi, – pasakojo srž. Miroslavas Pavlovskis. – Tiesa, kai pernai vyko savaitiniai mokymai, jau buvo sunkiau iš darbų išsiprašyti, gauti

atostogų, nes darbdaviai nelabai norėjo išleisti. Ir dar įsiminė laikotarpis, kai teko labai intensyviai dalyvauti pratybose: vienas savaitgalis – kuopos mokymai, kitas – taikos meto užduočių kuopos mokymai, ir šitaip du mėnesius iš eilės. Kai nei vieno savaitgalio nepraleidau namie, žmona vos neišvarė... Bet savanoris esu nuo 2001 m. ir neketinu niekur bėgti. Mūsų kuopa man patinka: tarnauju pas savo pirmąjį vadą, ir komanda mūsų gera“.

J. srž. Vytautas Stepanauskas, civiliniame gyvenime matematikos studentas, turi 4 metų savanorio stažą ir daug entuziazmo. Jis pripažįsta, kad KASP pasirinko vietoj privalomosios karo tarnybos. Pasirinko ir įklimp: „Kai išvažiavau į pirmąsias pratybas miškuose, labai patiko. Tiesą sakant, net mažoka buvo. Patinka pėstininkų taktika, miškai, lakstymas, išbandymai. Vieni mėgsta žvejoti, kiti medžioti, o aš – su automatu po pelkes klampoti“, – entuziazmu žibančiomis akimis ir su nedingstančia plačia šypsena pasakojo savanoris.

Kuopos karė savanorė vyr. srž. Elena Vaškienė yra tikra kariuomenės („nežinau, ką daryčiau be jos“) ir Vilniaus miesto („gimiau ir mirsiu čia“) gerbėja. Ji tikrai žino, ką sako, nes vilkėti uniformą svajojo nuo vaikystės, savanore tapo dar 1996 m. ir tarna-

Geriausios KASP kuopos veikla neapsiriboja pratybomis – idėjos veržiasi ir į kitus frontus.

„Padaryti viską, ir dar daugiau“ – tokiu šūkiu vadovaujasi KASP 8-osios rinktinės 803 kuopos savanoriai.

vo Vilniaus rinktinėje, paskui – Šiaulių ir Klaipėdos rinktinėse, kol ratas apsisuko ir vėl sugrįžo į sostinę. „Nelabai norėjau eiti į karo policijos kuopą, nes gimiau pėstininke ir noriu ja būti, bet vadas labai geras, todėl atėjau. Tikrai nesigailiu, nes mūsų kolektyvas išties draugiškas, bendraujame ir civiliniame gyvenime. Tarnaudama kitose rinktinėse ir kuopose tikrai nemačiau tokių iniciatyvų, kokių sugalvoja mūsų“, – tvirtino savanorė.

Verbavimo sistema: savanorių viliojimo menas

Vis dėlto pagrindinis 803 kuopos išskirtinumas – papildomos iniciatyvos, kurių mielai imasi kariai savanoriai. Dešimt metų KASP tarnaujantis ltn. Aivaras Bagdonas, civiliniame gyvenime politikos mokslų doktorantas, papasakojo apie pačių sugalvotą veiklą: „Prieš kelerius metus naujai formuojant kuopą iškilo problema – kur gauti daug ir gerų savanorių. Su kolege Skirmante parodėme iniciatyvą ir ėmėmės verbavimo veiklos, žinoma, su rinktinės vado pritarimu. Nuo to laiko mūsų kuopos žmonės tapo

rinktinės verbavimo grupės branduoliu, priklauso agitacinei grupei“.

„Pirminė idėja buvo aplankyti kuo daugiau mokyklų ir papasakoti apie KASP veiklą, – pasakojimą tęsia j. srž. Skirmantė Makūnaitė. – Aktyviai domėjomės agitavimo taktika, skaitėme apie verbavimo batalioną Pensilvanijoje (JAV), kasdien galvojome, ką dar naujo galime padaryti. Neapsiribojome tik pašnekėjimu prieš klasę, bet kūrėme filmukus, dainas. Išmaišėme visas Vilniaus mokyklas, apvažinėjome Trakų, Utenos, Molėtų ir daugybę kitų rajonų. Paprastiems savanoriams tai yra daug, niekas to nedaro.“

Pasak ltn. A. Bagdono, agitavimo sistema išaugo ir peržengė mokyklų ribas: „Mūsų veiklos pagrindu buvo sukurta 5 pakopų verbavimo doktrina, į šią veiklą įtraukti ir psichologai, kad atrinktume tuos žmones, kurie tikrai nori ir gali tarnauti savanoriais, ir ši doktrina naudojama rinktinėje“.

803 kuopos savanoriai neapsiribojo tik verbavimu, bet jaunaisiais kolegomis rūpinosi ir toliau. „Didelis plusas, kad buvome pirmieji jų instruktoriai, prisidėjome ruošiant Bazinį kario

savanorio kursą rinktinėje. Mūsų požiūris buvo toks: neužtenka, kad paskaitysime paskaitas, jie pamiršės akytėmis, ir tiek. Medžiagą ruošdavome iš anksto, jie ateidavo išmokę, diskutuodavo, atsiskaitinėdavo, atlikdavo praktines užduotis. Stengdavomės, kad iš žygių maksimaliai pasisemtų patirties. Tai padėjo pažinti vieniems kitus, o naujokai sakydavo, kad po mūsų mokymų vėliau tarnyba nebebuvo labai sunki“, – džiaugėsi j. srž. S. Makūnaitė.

„Taikos dainos“ ir dar daugiau

Geriausios KASP rinktinės savanoriai prisimena, kad ne visada paprasta rodyti iniciatyvą. „Kai pradėjome siūlyti savo idėjas, susidūrėme su tokiu požiūriu: ką jūs, savanoriai, norite įrodyti, ką čia sugalvojote, per kokią sieną norite perlipti? Bet laikui bėgant požiūris labai smarkiai keitėsi ir pavyko daug ką nuveikti. Kai pasižiūri iš šių dienų perspektyvos, kai kurie dalykai atrodo sunkiai tikėtini – kaip mums iš viso pavyko ką nors padaryti“, – prisimena pagrindiniai idėjų generatoriai.

Vienas iš įdomesnių projektų, kuriuos šiuo metu įgyvendina kuopos savanoriai, – „Taikos dainos“. Jis skirtas reklamuoti KASP ir papildyti svarbias visuomenės iniciatyvas. Prie šio karių sugalvoto muzikinio projekto, skirto atkreipti dėmesį į donorystę, prisijungė žinomi atlikėjai, pvz., Igoris Kofas, Povilas Meškėla, Česlovas Gabalis ir kt.

Geriausios KASP kuopos savanoriai neketina sustoti, pasak jų, sumanymų turi daugybę, tiesiog šiuo metu galimybes juos įgyvendinti riboja krizė. Tačiau žinant šių žmonių energijos užtaiso stiprumą, perfekcionizmą ir norą padaryti „nuo-iki ir dar daugiau“, neabejotina, kad jiems tikrai pavyks.

Į klausimą, ar užtenka laiko gerai atlikti tarnybą, dalyvauti plačioje savanoriškoje veikloje, suderinti civilinius darbus ir šeimyninius reikalus, savanoriai atsakė: „Jei neužtenka dienos, tam yra naktis. Tikslus visada galima pasiekti, svarbiausia, viską aiškiai susirikiuoti“.

Kpt. G. Krivas išskilmingame savanorių parade – jo kariai šiemet gavo geriausios KASP kuopos apdovanojimą.

Ilona Skujaitė

Kęstučio Gruodžio ir vrš. E. Žygaičio nuotr.

BEATOŠLIAUŽIŲ PABŪKLŲ SUGRĮŽIMAS

Prieš keletą metų šie pabūklai buvo perkelti į rezervą.

Mūšio efektas

Prieš dešimt metų pradėti pirmieji prieštankinių beatošliaužių pabūklų instruktorių rengimo kursai. Vos spėjusi įsibėgėti disciplina buvo nutraukta – ginkluotė perkelta į rezervą. Mjr. Gediminas Trakimas – pirminis, pradėjęs PV1110 erą Lietuvos kariuomenėje. 1998 m. su ginklais lietuvius supažindino švedai ir

pirmieji lietuviai išvyko mokytis į Švediją. Po mokslų tuometinis savanorių mokymo centro viršininkas mjr. G. Trakimas paruošė kompleksinių prieštankinių ginklų kurso metodiką, pagal kurią pradėjo mokytis instruktoriai. Deja, po kurio laiko prieštankinių ginklų kariuomenės ginkluotėje nebeliko. „Buvo paruošta mokomoji medžiaga ir vadovėlis, todėl manau, kad kursas buvo nutrauktas nepagrįstai, – dabar pri-

pažįsta G. Trakimas. – Juk ruošiant karį koviniams veiksams nereikia pamiršti, kokį didelį stimulą suteikia realūs veiksmai, būtina pajusti tikro mūšio efektą, kai sproginėja sviediniai. Karys psichologiškai jaučiasi geriau, kai jis mato galutinį rezultatą – sprogimą, šūvio garsą, pataikymą į taikinį. Nors šių ginklų ir nėra mūsų ginkluotėje, karys, naudodamas bet kurį ginklą, tobulėja. Jeigu jis gerai įvaldys šį ginklą, jam bus lengviau mokytis ir su kitu. Džiaugiuosi, kad ši artilerija grįžo kaip mokomoji priemonė.“

Lietuvos kariuomenėje yra JAVELIN – nešiojamoji vidutinio nuotolio prieštankinė raketų paleidimo sistema. Tai vienas iš efektyviausių ir naujausių ginklų, užtaisytas „gudriomis“ raketomis, automatiškai nukrypstančiomis į nustatytą taikinį. Tačiau jų mūsų kariuomenė neturi daug, pagaliau JAVELIN šūviai yra labai brangūs. O štai beatošliaužiai pabūklai ir granatsvaidis „Carl Gustav“ gali efektyviai deginti priešą techniką ar išmušti skyles, kaip atsitiko su BTR poligone.

Pavadintas Švedijos karaliaus vardu

Pirmame kurse LDK Butigeidžio dragūnų mokomajame batalione dalyvavo daugiau kaip 30 karių, jie sėkmingai pabaigė mokslus ir išmoko valdyti ginklus. Mokslų pradžia – pažintis su granatsvaidžiu

„Carl Gustav“, kuris sukurtas 1946 m. Švedijoje ir po poros metų pradėtas naudoti karinėse pajėgose. Ginklas pavadintas Švedijos karaliaus, garsaus karvedžio Karlo Gustavo garbei. Panašių ginklų arsenalą turėjo ir Vokietijos, JAV, kitų šalių kariuomenės, tačiau jie seniai išnyko, o štai „Carl Gustav“ naudojamas daugelyje pasaulio šalių. Ginklas išliko dėl šių savybių: vamzdyje jis turėjo graižtvas, o tai lėmė didelę kaunamąją galią ir didelį pradinį granatos greitį. Tokiame ginkle visas šūvio metu susidaręs parako dujų perteklius pasišalina priešinga nei šūvio kryp-

Karys psichologiškai jaučiasi geriau, kai mato tiesioginį pataikymą.

Dirbti su granatsvaidžiu reikalingi du kariai – šaulys ir užtaisytojas.

Ginklas užtaisomas per vamzdžio galinę dalį.

timi pro galinę ginklo vamzdžio angą. Jo šaudmenys veikia prieš technikos šarvą kumuliacinio sprogimo būdu. „Carl Gustav“ yra trumpo nuotolio nešiojamas prieštankinis ginklas. Privalumas – palyginti platus įvairios paskirties šaudmenų pasirinkimas. Dirbti su „Carl Gustav“ reikalingi du kariai – šaulys ir užtaisytojas. Ginklas užtaisomas per vamzdžio galinę dalį (drūtgalį). „Carl Gustav“ turi atidaromą vamzdžio galą su reaktyvine tūta (per kurią šūvio metu išeina parako dujos), jį atidarius, įstatomas šaudmuo.

PRIEŠTANKINIO BEATOŠLIAUŽIO PABŪKLO PV1110 TAKTINIAI TECHINIAI DUOMENYS

PABŪKLO SVORIS (be priedų) – 260 kg

GREITAŠAUDA:

2 šūviai (su taikymu tarp šūvių) – 13 sek.

6 šūviai (praktinė greitašauda) – 60 sek.

Maksimalus šaudymo nuotolis į judantį taikinį – 700 m

VAMZDIS

Kalibras – 90 mm

Ilgis (su spyra ir reaktyvine tūta) – 3 691 mm

Svoris su smogiamuoju-paleidžiamuoju mechanizmu, korekcijos ginklu, šarnyrine pakaba ir optiniu taikikliu – 125 kg

KOREKCIJOS GINKLAS

Kalibras – 7,62 mm

Svoris su pilna 20 šovinių dėtuve – 4,3 kg

LAFETAS

Vertikali vamzdžio eiga – 470–870 mm

Tarpas tarp žemės paviršiaus ir lafeto dugno (transportinėje padėtyje), klirensas – 275 mm

Vėžių plotis – 1 150 mm

Maksimalus plotis transportuojant – 1 375 mm

Maksimalus ilgis transportuojant – 4 100 mm

Padangų duomenys – 3 vnt² – 1/2x19 colių

Svoris – 135 kg

OPTINIS TAIKIKLIS

Didina 4 kartus

Matymo laukas – 175 tūkstantosios (iš 6 300 tūkst.)

Svoris – 2,5 kg

ŠAUDMENYS

Šaudmens svoris – 9,6 kg

Granatos svoris – 3,1 kg

Pradinis greitis – 700 m/s

Įšaudymo ginklo ir adapterio amunicija (7,62 mm trasuojantys šaudmenys) – 7,62 x 51T. (NATO)

Vamzdžio vidinė pusė yra pagaminta iš plonasienio plieno su graižtvomis, išorinė pusė pagaminta iš anglies pluošto ir kitų dirbtinių elementų. Išorinės detalės pagamintos iš aliuminio ir plastiko. Lietuvos kariuomenėje naudojama M-3 modifikacija – tai 1991 m. patobulintas ginklas, naudojamas daugelyje pasaulio kariuomenių.

Prieštankinis granatsvaidis gali būti naudojamas su įvairiausiais šaudmenimis, pavyzdžiui, HEAT 551 gali pramušti apie 90 proc. įvairių šarvų 700 m

atstumu. Ginklas skirtas ne vien prieš šarvuotai technikai, gyvajai jėgai ir lengviems fortifikaciniams įrenginiams naikinti. Jį galima naudoti apšvietimui, dūminei uždangai.

Mokomoji priemonė

Beatošliaužis pabūklas PV 1110 sukurtas Švedijoje 1950 m. 1991 m. išimtus iš ginkluotės pabūklus švedai perdavė lietuviams, latviams ir estams. Ginklą galima naudoti ant įvairių transporto priemonių – suoliai bandė jį netgi pastatyti ant motorolerio, tačiau dėl pernelyg mažo pravažumo bandymus nutraukė. Pabūklą galima naudoti ir žiemos sąlygomis – jis gali būti transportuojamas slidėmis.

Su pabūklą dirba keturi žmonės. Su paprasta naudojama optika kariai gan tiksliai pataiko į už kilometro esantį taikinį. Tačiau pabūklas turi ir minusų – jam būdinga didelė išmetamųjų ir degių medžiagų koncentracija, be to, aplink pabūklą susidaro aukštas slėgis, todėl kariai taikos metu gali atlikti pabūklą ne daugiau kaip dešimt šūvių kiekvienas. Pabūklą gali šaudyti tik tie kariai, kurie baigė CARL GUSTAV kursą.

„Su beatošliaužiu pabūklą šaudyti daug įdomiau nei su „Carl Gustav“, – tvirtina savanoris šaulys Deividas Zinkevičius. – Didesnė slėgio banga, ginklas efektyvesnis, jį valdyti daug paprasčiau nei granatsvaidį, nes yra rankenėlė, kuri užfiksuoja, kad ginklas nejudėtų.“

Šaudymas – vienas iš įdomiausių savanorio, atliekančio tarnybą daugiau kaip metus, darbų. Ta-

čiau ir pratyboms Deividas nėra abejingas – savo ateitį jis sieja su kariuomene, todėl visos disciplinos jam patinka.

Paulius Rapalis save vadina naujoku – tarnauja tik metus. „Esu šaulio padėjėjas, mano pareigos – užtikrinti saugumą ir užtaisinėti granatas, – pasakojo vaikinai. – Kol išmoksti, sunku, tačiau dabar jau paprasta. Man patiko dirbti ir su granatsvaiddžiu, bet su beatošliaužiu pabūklą dar įdomiau.“

Kpt. Alfonsas Bičkus, LDK Butigeidžio bataliono Beatošliaužių pabūklų kurso vadovas, tvirtina, kad vasario mėnesio kursai pavyko puikiai: „Kariai pataiko į taikinį, šaudymo rezultatai tai ir parodė. Šiandien tik ketvirtoji šaudymų diena, o mūsų karių taiklumas maloniai stebina. Rudenį planuojame dar šešis kursus, šiemet paruošime apie 200 karių“.

Pratybas Pabradėje stebėjo ir Sausumos pajėgų vadas brg. gen. Jonas Vytautas Žukas. „Šis ginklas sugrąžintas kaip karių mokomoji priemonė, – sakė generolas. – Taikymo principai yra panašūs kaip ir visų prieštankinių ginklų. Taigi jei gausime pačius naujausius ginklus, turėsime paruoštus žmones. Todėl šią programą atgaiviname – turime tikslą paruošti taikytojus. Mes turime šaudmenų, kuriuos gavome kaip labdarą, ir laikyti juos arsenale neleistina – juk ginklai nėra beviltiškai pasenę.“

Pasak generolo, arsenale daug ginklų, kurie dabar kariuomenėje nebenaudojami, tačiau galėtų praversti ir mobilizaciniam rezervui ruošti.

Lijana Cibulskienė

Eugenijaus Žygaičio nuotraukos

GRANATSV Aidžio „CARL GUSTAV“ TECHNINIAI DUOMENYS

Kalibras	84 mm
Ginklo svoris	(M-2) 14,2 kg, (M-3) 8,5 kg
Optinio taikiklio svoris	(M-2) 1,1 kg, (M-3) 0,7 kg
Įrankių maišelio svoris	3,0 kg
Ginklo komplekto svoris	(M-2) 16,6 kg, (M-3) 9,7 kg
Transportavimo dėžė (tuščia)	(M-2) 12,0 kg, (M-3) 8,6 kg
Ginklas su transportavimo dėže	(M-2) 31,6 kg, (M-3) 21,5 kg
Ilgis	(M-2) 113 cm, (M-3) 106 cm
Graižtvos	24
Galimi taikymosi įtaisai	Optinis arba mechaninis ir naktinio matymo
Šūvių skaičius per minutę	4–5

TAIKLAUS ŠŪVIO SU RBS-70 FILOSOFIJA

Kiekvienas ginklas turi kaprizų, kuriuos turi perprasti šauliai. Per Oro gynybos bataliono pratybas Juodkrantėje kariai šaudė taikliai, ir tai ne atsitiktinumas.

Kai pataikyti reikia iš pirmo karto

Šalti nervai ir tvirtas nykštys – tai pagrindiniai dalykai, kurių reikia Oro gynybos bataliono (OGB) šauliams – teigė patyrę bataliono senbuviai. Maksimalus susikaupimas būtinas, nes kovinio šaudymo pratybos Juodkrantėje su artimojo nuotolio zenitiniu raketiniu kompleksu RBS-70 – ne juokas, jos vyksta gana retai, du kartus per metus, ir sukelia nemažai iššūkių.

Pirmiausia teisę paleisti kovinę raketą reikia išsikovoti – prieš tai batalione vyksta rimtas pasiruošimas ir konkurencinė kova, kurie šauliai pelnys garbę uždėti nykščius ant raketos paleidimo įtaiso.

O svarbiausia – pataikyti su tikra raketą reikia iš pirmo karto. Vienas šaulys per pratybas gauna iššauti tik kartą, jei nepasiseka – pakartojimo tenka laukti metus ar net ilgiau.

Kariai pripažįsta, kad streso „Gintarinės strėlės“ pratybose tikrai užtenka. „Batalione mokėmės treniruoklyje, kur vietoj taikinio matome žalią elipsę, rutuliuką su taškeliu centre, taigi iki pratybų šauliai realaus taikinio nemato.

Be to, kovinė raketa irgi suteikia streso, pvz., keli užtaisytojai minėjo, kad paėmus tikrą raketą į rankas širdis pradeda daužytis“, – pasakojo OGB 1-osios oro gynybos baterijos vadas kpt. Ovidijus Pilitauskas. Pataikyti nėra paprasta dar ir dėl to, kad taikinyje gana mažas (6 m ilgio, 50 cm pločio) – reikia laiku jį pastebėti ir susiorientuoti. Per šias pratybas oro sąlygos buvo ne visai idealios, nes vieną dieną net „erelio akimi“ vadinamas vrš. Vytautas Lionas taikinį pastebėdavo likus ne daugiau kaip 15 sekundžių iki šūvio.

Vis dėlto OGB instruktoriai sugalvojo ne vieną gudrybę, padedančią paleisti taiklius šūvius, o šiose pratybose buvo net taiklumo rekordų. Tačiau prieš aptardami subtilybes, prisiminkime šaudymo su RBS-70 esminius principus.

RBS-70 nepaveikiama elektromagnetiniais trukdžiais

Lietuva kompleksą RBS-70 su raketomis „Mk-1“ ir apžvalgos radarais „Giraffe Mk-IV“ įsigijo 2004 m. iš Norvegijos. RBS-70 veikimo principas paremtas valdymo spinduliu, t. y. kuriamas lazerio koridorius, kuriuo skrieja raketa. Lazerio spindulį valdo taikytojas, kuris privalo sekti oro taikinį tol, kol raketa sunaikins jį.

Raketa sprogdsta suveikus kontaktiniam sprogdikliui (tiesioginis pataikymas) arba distanciniam sprogdikliui (raketai praskriejus iki 6 m nuo oro taikinio). „Taikytojas prieš iššaudamas nusprendžia, koku sprogdiكليu naikins taikinį. Dažniausiai renkamas distancinis, kad turėtume didesnę veiksmų laisvę ir būtų galima didesnė paklaida. Jeigu taikinyje būtų žemai, pvz., sraigataspnis virš miško, ir nenorėtume, kad sprogdielis reaguotų su žeme, jungtume kontaktinį. Su RBS-70 galime naikinti lėktuvus, šarvuotus sraigataspnius, nepilotuojamus orlaivius ir kruizines raketas“, – pasakojo kpt. Linas Dungveckis, 2-osios oro gynybos baterijos vadas.

Didžiausias šios ginkluotės privalumas yra tas, kad kol kas pasaulyje nėra sukurta įranga, kuri, skleidama įvairius trukdžius, galėtų paveikti RBS-70. „Orlaivių turimos kontrapriemonės, pvz., fakesai ar folija, nei raketos veikimui, nei taikinio sekimui įtakos neturi. Sugebame pastebėti bet kokius orlaivio manevrus. Yra tik viena galimybė apsaugoti nuo RBS-70: jei lėktuvas būtų prie raketos veikimo nuotolio ribos, ties 4–5 km, ir pilotas atliktų staigų manevrą, taikytojas jį susektų, bet raketai nebeužtektų energijos skristi paskui taikinį“, – pasakojo šaudymo pratybų saugos karininkas.

Raketa „Mk-1“

Kpt. L. Dungveckis: visa tiesa apie raketą „Mk-1“.

Oro gynybos batalionas per pratybas šaudė 2004 m. iš Norvegijos kartu su RBS-70 kompleksu nebrangiai įsigytomis „Mk-1“ tipo raketomis. 24 kg sveriančios raketos maksimalus veikimo nuotolis – iki 5 km, minimalus – 200 m. Nuo šūvio iki taikinio sunaikinimo praeina maždaug 5–7 sekundės.

„Mk-1“ raketos kovinę galvutę sudaro heksolo (inicijuojantis sprogimą) ir oktolo (pagrindinis) užtaisas. Aplink ją išdėstyta 2 000 volframo šratų. „Sunaikinimo tikimybė tokia: iš 1 400 pasaulyje registruotų šaudymų – ne mažiau kaip 94 proc.“, – sakė kpt. L. Dungveckis. „Mk-2“ tipo raketoje, kuri taip

Raketa „Mk-1“. Startinis variklis-suvenyras.

L-410 lėktuvo borto operatoriai psk. Dainius Kulbis ir vrš. Ugnius Daunoras išsvinioja taikinį.

Mr. Gintauto Sloviko nuotr.

pat naudojama RBS-70 sistemoje, yra 3 000 volframo šratų ir kumuliacinis užtaisas, kuris suteikia galią pramušti iki 200 mm šarvą.

Raketos „Mk-1014“ skridimo greitis siekia 300 m/s. Ją išmeta startinis variklis, duodantis pradinį greitį, paskui įsijungia pagrindinis variklis ir padeda judėti taikinio link. Beje, OGB šauliai iš jūros išgriebia iššautų raketų startinius variklius. Vėliau prie jų pritvirtinama lentelė, kurioje pažymima, kas ir kada atliko šūvį, koks buvo jo taiklumas, ir variklis, kaip karinis suvenyras, įteikiamas šūvį atlikusiam kariui.

Taikinys – 6 m ilgio ir 50 cm pločio „rankovė“.

A. Pliadžio nuotr.

„Mk-1“ turi susinaikinimo mechanizmą, kuris reikalingas, jei raketa nepataiko arba jau šūvio metu nustatoma, kad oro taikinyje yra savas. Kaip pasakojo pratybų saugos karininkas, raketos susinaikinimo mechanizmas suveikia po 23 sekundžių, bet per pratybas saugumo komanda dirba taip, kad nuo šūvio starto praėjus 12 sekundžių raketa sunaikinama – kol dar yra saugumo zonoje. Tai padaroma taikytojui paleidus rankenėlę ir nutraukus lazerio siuntimą į raketą, kuri, nebegaudama signalo, įjungia susinaikinimo sistemą.

Kaip skrenda taikinyje

OGB šauliams reikia pataikyti į 50 cm pločio ir 6 m ilgio rankovės formos oranžinį audinį – taikinio dydis atitinka tipinės sparnuotosios raketos matmenis. Jį 90 m/s greičiu tempia KOP lėktuvas L-410, kuriame įmontuota speciali įranga.

„Lėktuve dirba 4 žmonės: 2 lakūnai ir 2 borto operatoriai. Taikinyje yra už 3 km nuo lėktuvo, jį tempti visiškai saugu, jokios baimės įgula tikrai nejaučia, net gerai nematome, kaip pataiko – tik pajuntame trūktelėjimą. Jei nepataiko, taikinį prisitraukiame prie lėktuvo, į vidų nededame, bet „prišvartuojame“ prie lėktuvo šono ir tuomet galime saugiai nutūpti. Su OGB dirbu trečius metus ir pastebiu, kad šauliai šauda daug taikliau, retai nepataiko“, – įspūdiškai iš dangaus dalijosi KOP Aviacijos bazės Transporto eskadrilės vadas mjr. Gintautas Slovikas, L-410 pilotas.

Lėktuvo vadas palaiko ryšį su šaudymo pratybų vadovu. Maršrutas ir laikas būna suderinti su šaudymo sektoriumi, kad lėktuvas įskristų tam tikru kursu ir kad tam tikru laiku iššautų raketą – orlaiviui esant saugiuose sektoriuose. Viskas atliekama sekundžių tikslumu.

Šaulių komanda

Skyrių, kuris turi paleisti raketą, sudaro 4 žmonės. Ugnies taške prie RBS-70 sėdi taikytojas, šalia stovi raketų užtaisytojas, o iš šonų – skyriaus vadas ir stebėtojas. „Skyriaus vadas kontroliuoja situaciją ore, radijo ryšiu bendrauja su taikytoju ir duoda jam atitinkamas komandas. Stebėtojas rašo visą informaciją, kurią gauna iš radaro, nes ore atstumai dideli, plika akimi visko nesusižūrėsi, todėl schemą reikia nusipiešti ant popieriaus ir stebėti, ar kursas, atstumas ir kiti parametrai yra tokie, kokie turi būti“, – darbų pasidalinimą pristatė kpt. O. Pilitauskas.

Apžvalgos radaras „Giraffe Mk-IV“ taikinius aptinka 50 km atstumu, jame integruota taikinių atpažinimo sistema „savas-svetimas“. Kai pasiruošęs lėktuvas įskrenda į pratybų rajoną, pirmą kartą praskrenda, kad šauliai galėtų prisitaikyti. Tuomet vėl suka ratą. Aptikęs taikinį, radaras visus duomenis apie jį siunčia į mūsų lauko valdymo terminalą, kur skyriaus vadas mato visą taktinę informaciją ir priima sprendimus. Apdoroti duomenys perduodami taikytojui. „Jis išgirsta arba balsą-komandą, kad taikinytis yra, pvz., ties 6 val., arba tam tikrą garsinio signalo toną – pagal jį pasisuka reikiama kryptimi ir turi su-

rasti, kokiame aukštyje yra taikinytis. Jį suradęs, taikytojas iššauna ir dar kelias sekundes turi raketą vesti iki taikinio – tai daroma dešiniu nykščiu, todėl labai svarbu, kad pirštas nesudrebėtų ir tiksliai valdytų įrenginį“, – svarbiausius šūvio momentus apibūdino kpt. L. Dungveckis.

Į pozicijas nešama RBS-70 paleidimo sistema.

Kariai pripažįsta, kad streso kovinio šaudymo pratybose pakanka.

A. Pliadžio nuotr.

Per kovinius šaudymus pataikyti reikia iš pirmo karto. Pakartoti galima tik po metų ar vėliau.

Kpt. E. Karanausko nuotr.

O tam, kad nykštys nesudrebėtų, prieš tai šauliai atlieka daug gudrių namų darbų.

3 sekundžių efektas ir kitos gudrybės

Kad šauliai galėtų dalyvauti atrankoje ir paleisti kovinę raketa, jie turi būti su treniruokliu sunaikinę ne mažiau kaip 800 imituotų taikinių. Taikytojai vieną tokį imituotą taikinį sunaikina per 6–15 s ir šį procesą vadina „takeliu“. Pasistengus per valandą galima surinkti apie 80 tokių „takelių“. „Po kiekvieno imituoto šūvio, reliatyvi paklaida, koku atstumu raketa skrieja

pro taikinį, negali būti didesnė nei 80 cm nuo taikinio centro. Prieš kovines pratybas iš bendrų rezultatų išvestas vidurkis neturi viršyti 0,7 m. Svarbu, kad šaudymo rezultatai būtų stabilūs. Iš patirties matyti – kas gerai šaudo „takelius“, gerai šaudo ir realiai“, – pasakojo kpt. O. Piltauskas.

Pasak instruktorių, norint pataikyti, svarbu atsižvelgti į 3 sekundžių efektą. „Po šūvio paprastai taikiklis nušoka nuo taikinio, nes RBS-70 sudreba. Jei karys per 3 s vėl nenustato taikiklio ant taikinio – prašauna, nes raketa iki taikinio lekia apie 5 s. ir jei taikytojas nespėja vėl ją nustatyti, raketa pralekia pro šalį ir nebedetenuoja“, – patirtimi dalijosi 1-osios baterijos vadas.

Dar vienas iššūkis taikytojams – laiku pastebėti taikinį, kuris yra nedidelis ir už 4 km sunkiai įžiūrimas. „Labai sudėtinga jį pamatyti, nes neturime garsinio signalo, kuris aiškiai nukreiptų į taikinį – jį dar reikia aptikti vizualiai. Paprastai taikinį pamatai likus 10–20 s iki šūvio, o kuo vėliau aptinki, tuo prastesni rezultatai, – pasakojo kpt. O. Pilitauskas. – Treniruodami karius sugalvojome keletą gudrybių, pvz., duodame signalą likus 1 min., bandome rodyti, kokio maždaug dydžio taikinio reikia tikėtis prieš aptinkant.“

50 proc. sėkmės – galvoje

Galutinis testas, prieš atrenkant karius į kovinius šaudymus, – 20 simuliuotų šūvių streso sąlygomis. Šauliams liepiama daryti atsispaudimus, kad pulsas būtų dažnesnis, šaudymus stebi aukšti karininkai, po šūvio paleidžiami garsiniai trukdžiai. Geriausiai pasirodę ir patenka į kovines pratybas. Vadai pastebi, kad konkurencija tarp karių egzistuoja ir išeina į naudą – skatina motyvaciją.

„Kaip žmonės reaguoja į stresą, matome iš karto: vieni RBS-70 valdo tvirtai, stabiliai, o kitiems nykštys kiek virpa. Šaudymų patirtis rodo, kad pusė šūvio sėkmės yra galvoje ir priklauso nuo to, kaip karys nusiteikęs psichologiškai, ar jaudinasi. Galime gana tiksliai pasakyti, kuris tikrai pataikys, o kuris abejoja ir pataikys nebent jei pasiseks. Šalti nervai yra labai svarbūs pirmajam šūviui. Tikra raketa daug kam sukelia stresą ir ne visi su juo susitvarko, o per praktinius šaudymus būtinas šaltakraujiškumas“, – įsitikinęs kpt. O. Pilitauskas.

Kovinių šaudymų išvakarėse gr. Vaidas Vabolys pasakojo, kad jaučiasi ramiai, nes daug mokėsi ir treniravosi: „Taikinio suradimas ir sekimas bus didžiausias iššūkis, bet esu tam pasiruošęs“.

Gr. Tomas Janavičius irgi neabejojo, kad pasiruošęs tinkamai – nykštys gerai ištreniruotas: „Latvijoje teko šaudyti su antrosios kartos treniruokliu, kuris rodo tikroviškesnį šūvio vaizdą. Tikiuosi, kad ši patirtis padės“.

Rezultatai: taiklumo rekordas ir kiti malonumai

Pratybų rezultatais Oro gynybos bataliono vadovybė ir kariai liko patenkinti. Per balandžio 1–13 d. vykusias pratybas maždaug 80 proc. šūvių šauliai atliko taikliai.

Gr. Aivaras Kibilda, paleidęs taiklų šūvį ir pripažinęs vienu iš geriausių pratybų šaulių-taikytojų, savo

Eil. A. Brilius – pavasarinių šaudymų žvaigždė ir rekordininkas.

debiutą pakomentavo taip: „Pramiegojau visą dieną iki šūvio, jokio streso nejaučiau, atėjau ir iššoviau. Taikinį greitai radau pagal signalą, beliko tik laukti, kol leis iššauti. Kai pataikiau, buvo labai smagu. Nors ir šalta, bridau į jūrą išsitraukti raketos starterio“. Gr. Tomas Šiatkus, kuriam taip pat pavyko pataikyti, pripažino, kad ryte jaudinosi, bet labai padėjo skyriaus vado parama ir patarimai.

J. srž. Andrejus Petročukas, skyriaus vadas, per pratybas buvęs taikytoju, iš karto tiesiai šviesiai pareiškė: „Iššauti ir pataikyti man buvo prestižo reikalingas“. Lūkesčius jis pateisino su kaupu ir taip pat buvo pripažintas vienu geriausių šaulių.

Bene labiausiai pratybose pasisėkė eil. Alman-tui Briliui. Prieš jį šovusio kario raketa nunešė pusę taikinio, taigi jam teko šauti į likusią pusę. Nors taikinys buvo mažesnis negu įprasta, karys į jį tiesiogiai pataikė. Anksčiau tai buvo pavykę atlikti vos vienam šauliui – srž. Šarūnui Lukoševičiui, kuris per pratybas Juodkrantėje taip pat tiesioginiu pataikymu numušė 3 kartus mažesnę taikinį, negu reikėtų.

Retai kam suteikiama proga iššauti kovinę raketą antrą kartą, tačiau eil. A. Briliui buvo patikėta šauti dar kartą, stebint pačiam kariuomenės vadui. Šįkart tiesioginio pataikymo nebuvo, bet taiklus šūvis įskaitytas.

Po sėkmingo šūvio, laikydamasis bataliono tradicijų, pratybų vadovas kiekvienam šauliui įteikė po cigarą.

Ilona Skujaitė

G. Pranckūno ir kpt. S. Sendžiko nuotr.

ŽVALGŲ STOVYKLA: 2 MĖNESIAI IKI ALYTAUS MŪŠIO

„Miškuose ir miškuose. Pagaliau praktiškai išbandysime mūšio mieste taktiką. Įdomu dalyvauti naujame procese“, – džiaugėsi žvalgų būrių vadai, susirinkę į mokymus po „Geležinio Vilko“ brigados Žvalgybos kuopos stogu.

**Karas – „ant popieriaus“,
prakaitas – realus**

Išblaškyti kariuomenės žvalgai telkiasi ir treniruojasi dirbti kartu. Nugriaudėjus „Rudens griauštiniai“ (šitaip vadinosi bendros brigados ir KASP žvalgų pratybos), žvalgai prisimena išmoktas pamokas ir ruošiasi naujam iššūkiui – birželį Sausumos pajėgų organizuojamoms pratyboms Alytuje.

Būsimų pratybų legenda tokia: Alytaus mieste susitelkė dvi priešiškos grupuotės, viena iš jų netgi įkūrė improvizuotų sprogstamųjų užtaisų gamyklėlę. Žvalgybos kuopa turi patvirtinti informaciją, surasti grupuočių susitelkimo vietas, išaiškinti jų lyderius ir paruošti Alytaus prieigas tolesnėms užduotims, kol atvyks užnugaryje esanti brigada.

„Dabar kariaujame popieriuje: planuojame, rengiamės užduočiai. Pirmąją dieną kuopos vadas paskelbė kovinį įsakymą, galutinis šių mokymų tikslas – būrių vadai turi paskelbti įsakymus skyrių vadams. Jiems reikia išsiaiškinti, ką ir kaip daryti iki tol. Vyksta paskaitos, praktiniai užsiėmimai ir savarankiškas darbas“, – mokymų esmę atskleidė vyr. lt. Antanas Survilas, brigados Žvalgybos kuopos vado pavaduotojas.

Kadangi žvalgai mėgsta pabrėžti, kad fizinis pasirėngimas ir ištvermė jų darbe labai svarbūs, prakaito nestigo ir kare „ant popieriaus“. Vilkėdami sportinę aprangą žvalgų vadai treniravosi kasdien po kelias valandas.

Skirtumai ir panašumai

Į mokymus susirinko žvalgų būrių ir skyrių vadai iš brigados padalinių, inžinerinės žvalgybos specialistai iš Juozo Vitkaus inžinerijos bataliono. Deja, KASP žvalgai, kaip buvo planuota, neatvyko, priežastis – kuro stygius. Vienas svarbiausių mokymų tikslų – suvienodinti šio margo būrio žvalgų veiklos procedūras, kad būrių vadai suprastų, ko iš jų reikalauja kuopos vadas.

„Pernai bendrose Sausumos pajėgų žvalgų pratybose išryškėjo, kad žvalgų būrių vadai kartais skirtingai suvokia, kaip reikia atlikti užduotį, o tai nėra labai gerai. Tuomet sukūrėme standartines procedūras ir reikalavimus, išdėstėme ir parodėme, kaip tai įsivaizduojame. Būrių vadai pabandė tai atlikti, po

Pratybų „smegenų centro“ pasitarimas.

Rimo Vilavičiaus nuotr.

to analizavome rezultatus ir pasiūlymus, o naudingas pataisas įtraukėme į procedūras. Taigi žvalgų darbo tobulinimas yra tęstinis procesas, mokomės iš klaidų, kiekvienose pratybose atrandame naujų dalykų“, – nuolatinį tobulėjimo procesą pabrėžė brigados Žvalgybos kuopos vadas kpt. Rokas Noreikis.

Žvalgybos kuopos instruktoriai ir atvykę būrių vadai ne kartą patvirtino, kad mokymosi procesas labai lankstus, o diskusijose atsižvelgiama į kiekvieno nuomonę, mat auksinės mintys gali šauti nebūtinai į aukščiausių vadų galvas. Lankstumą žvalgai sutartinai išskyrė kaip labai svarbią žvalgų vadų ir apskritai žvalgybos padalinių darbo savybę. Žvalgų folklorą atskleidžia mjr. Ričardas Dumbliuskas: yra civilių gyvenimas, yra karių gyvenimas ir yra žvalgų gyvenimas...

Mūšio mieste belaukiant

Lietuvos kariuomenės žvalgų gyvenimas dabar itin įdomus, nors nelengvas, nes tenka mokytis naujovių. Bene aiškiausiai situaciją apibūdino Karaliaus Mindaugo MPB Štabo kuopos Žvalgų būrio vadas vyr. lt. Mantas Žinkevičius: „Individualus žvalgų rengimas daugiau ar mažiau aiškus, o su kolektyviniu yra problemų, dažniausia remiamės pėstininkų taktika, nes žvalgų taktika dar mažai aprašyta. Kadangi tarnaujame skirtinguose batalionuose, nuo jų vadų požiūrio irgi nemažai priklauso. Be to, žvalgybos būriai priskirti štabo kuopoms, todėl kartais turime atlikti daug darbų, nesusijusių su žvalgyba, pvz., padėti ryšių ar štabo būriams. Taigi labai gerai, kad bendrose su Žvalgybos kuopa pratybose galime išsamiai ap-

tarti žvalgybos specifiką ir naujoves“.

Kalbinti žvalgų būrio vadai akcentavo, kad naudingiausias mokymų dalykas – žinios apie mūšio mieste taktiką. „Vieni pirmųjų pradedame mūšio mieste treniruotes ir analizę, nes iki tol vis miškuose ir miškuose dirbdavome. Naudingiausia patirtis: patruliavimas mieste, mūšis mieste, taktika mieste. Labai tikimės, kad galėsime išbandyti tai praktiškai Alytuje, nes poligonų, pritaikytų mūšiui mieste, neturime, daugiausia treniruojamės remdamiesi fantazija“, – pasakojo vyr. lt. M. Žinkevičius.

Algirdo MPB Štabo kuopos Žvalgų būrio vadas lt. Aurimas Metrikis bendruose žvalgų mokymuose labiausiai vertino grįžtamąjį ryšį: „Susirinko skirtingi žmonės su sava patirtimi, pakartojo išmoktas pamokas, vadai gali pasimokyti iš pavaldinių, o pavaldiniai iš vadų“.

Bene didžiausias iššūkis, kaip sklandžiai integruotis į žvalgų šeimą, tenka inžinieriams, nes inžinerinė žvalgyba yra jauniausia šio „medžio“ šaka (apie ją plačiau rašysime ateityje), jos doktrina Lietuvos kariuomenėje dar kuriama. Kol kas žvalgų vadai turi perprasti, ko gali tikėtis iš inžinierių žvalgų, o šie – parodyti, ką gali nuveikti. Mūšyje mieste inžinerinė žvalgyba yra itin svarbi dėl mieste esančių gausių kliūčių, pvz., tiltų, bokštų, pastatų. „Tiesą sakant, informacijos apie mūšį mieste trūksta, todėl labai gerai, kad galime visi susirinkti ir pasitarti, pasidalinti patirtimi“, – neslėpė j. srž. Erikas Norkus iš Juozo Vitkaus inžinerijos bataliono Inžinerijos kuopos.

Taigi žvalgų stovykloje tobulėjimo procesas vyksta. Ar pavyko namų darbai – pamatysime pratybose.

Iki susitikimo Alytuje!

Ilona Skujaitė

LIETUVIŠKAS SNIEGO BŪSTAS

Sniego būstas įgauna tinkamą formą, kai ištraukiami maišai.

Šiais metais buvo kuo džiaugtis – tikra žiema leido prisiminti tik šaltajam laikotarpiui būdingus malonumus. Dar maloniau, kad atsirado dalinių, pvz., DLK Algirdo mechanizuotasis batalionas, kuriuose buvo praktiškai pritaikyta iš žiemos karo kursų Norvegijoje ar kitų specializuotų kursų parsivežta patirtis. Taigi šiame straipsnyje Jums pateikiame informaciją apie lietuviško miegmaišio atsparumą šalčiui ir eskimų patirties pritaikymą Lietuvoje. Juk ir kitamet pravers.

Lietuvos kariuomenė (toliau – LK) jau kuris laikas aprūpinama vietinių gamintojų miegmaišių sistema,

kurią sudaro plonas ir storas miegmaišiai bei neperšlampama įmautė-maišas jiems apsaugoti nuo kritulių. Jau pats faktas, kad gauname miegmaišius, yra džiuginantis. Tačiau, pamačius šios sistemos gabaritus ir pajutus svorį, šypsena virsta kiek kitokia grimasa. Belie a atsakyti į dar vieną klausimą – ko vertos miegmaišių termoizoliacinės savybės? Galite atsidusti lengviau – jos patenkinamos! Straipsnio autorius eksperimento tikslas buvo išmiegoti po atviru dangumi esant žemesnei kaip – 20 °C temperatūrai, panaudojant standartinę LK aprangą ir ekipuotę. Vietinčiai nekariniai daiktai buvo savaime prisipučiantis 3 cm storio kilimėlis, kojinės ir galvos bei veido apdangalas („balaklava“). Guolis atrodė taip – į neperšlampamą maišą įtiestas kilimėlis, ant jo patiستا lauko uniformos (toliau – LU) pašiltinta striukė, o ant jos – storasis miegmaišis, „įdarytas“ plonuoju miegmaišiu.

Kario apranga – dvi kojinių poros (sintetinės specialaus audimo iki kelių ir įprastos vilnonės), LU kelnės, tinkliniai marškinėliai ir marškinėliai ilgomis rankovėmis, universalus LU komplekto striukės pašiltinamasis džemperis ir pašiltinamosios kelnės, „balaklava“, trikotažinis pošalmis, pirštinės.

Rezultatas: kai temperatūra – 22 °C, lietuviškame miegmaišyje galima miegoti ar ilsėtis komfortiškai. Tiesa, vėsumas šiek tiek jaučiamas ties dubeniu, bet tai galėjo lemti ir pozicija, kurioje buvo gulima, ir individualūs organizmo ypatumai. Pagrindinė problema buvo veidas – gryname ore jis nemaloniai šąla, o kvėpuoti įsikniaubus į miegmaišį nepraktiška (kaupiasi drėgmė). Bandytas sumažinti atviro veido plotą užsismaukiant iki pusės skruostų kepurę, o ant burnos – „balaklavą“, padėjo neilgai. Po pusvalandžio kvėpuoti pro nosį tokiame šaltyje ėmė darytis vis sunkiau, prasidėjo šniurkščiojimas. Problemą padėjo išspręsti veido uždengimas LU švarku. Komfortą užtikrino ir Austrijos gamybos miegmaišių sistema „Carinthia“ (eksperimento metu oro temperatūra buvo – 24 °C), kuria yra aprūpinta dalis lietuvių karių, tarnaujančių PAG Afganistane. Termoizoliacinėmis savybėmis nenusileido ir Lenkijos kariuomenės naudojama miegmaišių sistema (eksperimento metu

Tranšėjoje susidaro pakankamai erdvės.

oro temperatūra buvo – 26 °C). Tačiau užsienio gamintojų produktai yra pastebimai mažesnių gabaritų, lengvesni keliais šimtais gramų, o pagal charakteristikas turi ir geresnes termoizoliacines savybes. Beje, įdomu ir tai, kad jų kainos, lyginant su lietuviškojo miegmaišio, yra tokios pat arba net ir žemesnės.

Kito eksperimento tikslas – patvirtinti galimybę ir Lietuvos gamtinėmis sąlygomis įsirengti sniego būstą (eskimų trobele). Praėjusi žiema kaip tik atnešė tokiam bandymui reikalingą sniego kiekį. Toliau trumpai aprašysiu būsto statybos etapus. Pasirinkus vietą, svarbu įėjimą numatyti priešingoje nuo vyraujančių vėjų pusėje. Tada sniege iškasama šiek tiek ilgesnė nei žmogaus ūgis tranšėja (šiuo atveju sniegas buvo nukastas iki pat žemės). Į ją dviem aukštais suguldomi sniego pripilti plastikiniai 120–160 l talpos maišai. Jie apkasami sniegu, supilant maždaug 3,5–4 m diametro ir 1,5 m aukščio kauburį. Tai darant svarbu sniegą reguliariai presuoti. Po to į kauburį pakankamai tankiai prismaigstoma 30–40 cm ilgio šakelių, kurios sustiprina sniego kupolo konstrukciją, o ant viršaus dar užberiama sniego. Tuomet atsargiai vienas po kito (pradedant nuo „antrojo“ aukšto) ištraukiami maišai ir padailinama susidariusi išgaubta ertmė. Pagal poreikį įrengiamos sniego lentynėlės, įėjimas uždaromas kuprine. Būstas baigtas! Oro temperatūra viduje, kai lauke – 10 °C, buvo apie 0 °C, tad miegas su standartinė kariška apranga ir ekipuote (kaip ir bandant miegmaišius) buvo daugiau nei komfortiškas. Jaukumo suteikė ir tai, kad nuo šalčio nereikėjo slėpti veido.

Apibendrinant galima būtų pasakyti, kad, taikant reikiamus apsirengimo ir guolio bei būsto įrengimo principus, naudojant geros kokybės ekipuotę ir tinkamai nusiteikus, galima be didesnių problemų ilsėtis po atviru dangumi ir atšiaurios žiemos sąlygomis. Šis suvokimas, o geriau – atitinkami įgūdžiai ir įranga, taptų gera paspirtimi vykdant intensyvius kovos veiksmus prieš kontroluojamoje teritorijoje. Argi ne tam turėtume ir ruoštis?

Kupolas sutvirtinamas šakelėmis.

Mjr. Albertas Daugirdas
Autoriaus nuotr.

2010 m. PATRULIO KURSAS

(Instruktoriaus dienoraštis)

Pirmoji savaitė

2010 m. kovo 15 d. jis prasidėjo – kiekvieną kartą toks pat, bet vis kitoks Patrulio kursas. Dalyvių registracija, dokumentų pildymas ir pirmasis iššūkis – fizinio parengtumo testas. Deja, dviems dalyviams nepavyko įveikti pirmosios kliūties. Fizinis parengtumas yra vienas iš svarbiausių šio kurso dalykų, nes nuo jo labai priklauso ir pratybų saugumas. Fiziškai silpnesni kariai lengvai gauna traumas, o tai trikdo kurso eigą, ir ne tik. Kai kurios užduotys atliekamos individualiai, kariai vienui vieni įveikia ne vieną dešimtį kilometrų sudėtingoje vietovėje nakties metu, esant neigiamai oro temperatūrai, todėl fiziškai silpnesniems kariams tai gali sukelti rimtą grėsmę sveikatai, o kartais net gyvybei.

Likusiems kariams prieš akis – ilgas ir sudėtingas kelias. Artimiausias iššūkis – plaukimo testas.

Malonu matyti keletą jau pažįstamų veidų – karių, kurie pasiryžę kursą kartoti. Galbūt tol, kol pasieks asmeninę pergalę...

Kovo 16 d. Ankstyvas ir šaltas rytas. Pakelėse – apšerkšniję medžiai, tarsi sausio viduryje. Pirmoji plaukimo treniruotė – plaukimo testas. Septyniolika kurso dalyvių šoko į baseiną, net vanduo subangavo. Pirmoji užduotis paprasta – nuplaukti 300 metrų. Instruktorių akys iš karto nukrypsta į tuos karius, su kuriais reikės daug ir nuoširdžiai padirbėti, o kai kurie baseine ne naujokai.

Instruktorius skelbia pratybų pabaigą. Septynios minutės apsirengti ir būti pasirėngusiems kelionei dengtuose „unimoguose“. Vienas kursantas gauna instruktoriaus pastabą, kad netinkamai apsirengęs tokia kelionei. Juk sveikatą reikia saugoti jau nuo pirmosios kurso dienos, antraip viskas gali pasibaigti labai greitai...

Ekipuotės patikrinimas vyko visiškai kitaip nei anksčiau. Kariai atliko trumpą žygį dalinio teritorijoje, gavo

nesudėtingas užduotis, kurioms privalėjo panaudoti ekipuotės elementus. Šitaip patikrinta, ar kariai tinkamai susidėję ir pritvirtinę daiktus, ar patogiu naudoti prožektorius, peiliukus, pasikeisti marškinėlius ir t. t. Be abejonės, gavo daug naudingų patarimų iš instruktorių, kurie patirtį kaupė ne tik kursuose, bet ir operacijose užsienyje.

Kovo 17 d. Nuo ankstyvo ryto vyko supažindinimas su radijo stotimis ir ginklais, vėliau – ginklų valdymo testas. Ginklo valdymas ir saugus elgesys su juo ypač reikšmingi, nes pirmą kartą Patrulio kurse bus šaudoma koviniais šoviniais, kariai bus mokomi staigiai ir taikliai iššauti į priešą, taktiškai keisti dėtuves, saugiai judėti nuo priedangos prie priedangos. Pagrindinis tikslas – išmokyti karius taikytis ginklu, nes naudojant imitacinius šaudmenis apie tai dažnai būdavo pamirštama.

Po pietų – pirmoji išvyka į poligoną. Sniego dar daug, bet temperatūra jau minimaliai teigiama. Gal ateina tikrasis pavasaris?

Kursantai išrikiuojami koridoriuje, patikrinami ginklai. Instruktorius nurodo pasiimti su savimi septynias dėžes šovinių. Keli kursantai šypteli – argi įmanoma „sunaikinti“ tokį kiekį šaudmenų per vienerias pratybas? Vienas iš karių gauna paskutinį „draugišką“ įspėjimą dėl nesaugaus elgesio su ginklu. Vėliau už panašius pažeidimus teks daug sportuoti.

Antroji savaitė

Kovo 22 d. Nauja savaitė prasidėjo nuo pratybų baseine. Plaukimas tikriausiai veikia truputį migdanti, nes kai kurie kurso dalyviai per teorines sprogdinimo paskaitas sunkiai kovojo su miegu. Sudėtinga teoriškai mokytis sprogdinti, jei kariai nematę akyse ir nelaukę rankose nei tikro detonatoriaus, nei sprogtamosios medžiagos. Detonuojanti virvutė lengvai painiojama su padegamąja virvute, o skirtumas tarp

Ekipuotės patikrinimas vyko visiškai kitaip nei anksčiau.

sprogstamųjų medžiagų gana neaiškus. Nieko tokio, poryt – kovinis sprogdinimas, tada viskas bus sudėliota į vietas.

Po šiltojo savaitgalio beveik nebeliko sniego, tik miškuose dar boluoja paskutiniai purvini likučiai. Ledas miške iš lėto virsta į gerai „prisirpusias“ pelkes, o kažkada lengvai peršokami kanalai – į sunkiai įveikiamas kliūtis. Polaidžiui labai „padeda“ ir bebrai, dirbtinai keldami vandens lygį.

Po pietų – mazgų rišimas, fizinis rengimasis ir visa intriguojanti paskaita apie minas-spąstus.

Kovo 24 d. Dar vienas „paraudusių akių“ ir „sulėtėjusios orientacijos“ rytas po naktinių topografijos pratybų. Žygis buvo ištis sunkus, nes daugumai karių tokios pratybos – nežinomos ir neįprastos. Orientuotis vietovėje leidžiama tik individualiai, kalbėtis ir dalintis įspūdžiais per pratybas, kurios vyksta nakties metu, griežtai draudžiama. Be to, vietovė miškinga, be galo šlapia, kuprinė slegia pečius, rankose ginklas. Vienas karys patyrė nugaros traumą. Tikėsimės – nesunkiai ir tai jam nepakiš kojos tęsiant kursą.

Trumpos improvizuotos taktinio dėtuvių keitimo pratybos ir išvyka į sprogdinimo aikštelę. Sugrūbusios rankos pjauna padegamąją virvelę, apspaudžia detonuojančias kapsules. Instruktoriai atidžiai stebi karių veiksmus, prireikus nedelsdami padeda. Klaidos gali

būti lemtingos, nes medžiagos ne imitacinės, o tikros. Nugriaudėjo viena sprogimų serija, kita. Kariai per daug pavargę, kad adrenalinas užspautų smegenis, tačiau jaudulys ir šaltis drebina rankas, kai kuriuos užtaisus tenka inicijuoti iš naujo.

Po trumpų pietų praktinės pratybos klasėje. Kariai mokosi sudaryti maršrutus. Šiame kurse nėra nesvarbių pratybų. Tokios žinios ir patirtis bus naudojamos visą likusį kursą, o gal ir gyvenimą.

Kovo 26 d. Štai ir vėl penktadienis. Baigėsi antroji kurso savaitė. Daugiametė kurso patirtis rodo, kad dauguma dalyvių iškrisdavo per pirmąsias dvi savaites, o likusieji išvykdavo namo dažniausiai dėl traumų.

Trečioji savaitė

Kovo 30 d., antradienis. Dar vienas drėgnas pavasario rytas. Teorinės taktikos pratybos. Šį kartą – apie stebėjimo postą. Stebėjimo postas – kiekvieno žvalgo duona. Kai kuriems kursantams nevalingai merkiiasi akys, gal veikia sunkus ir drėgnas oras, o gal vis dar per mažai poilsio. Nieko baisaus, nes vėliau bus tik sunkiau.

Išvyka į Gaižiūnų poligono šaudyklą. Vėl šaudymo pratybos. Jos vis sudėtingesnės ir vėl visiškai kitokios,

Kovinio šaudymo pratybose, kaip tikrame mūšyje – viskas svarbu.

nei kariai pratę matyti. Šiandien kariai šaudė būdami įvairiose padėtyse, su visa žygio ekipuote, taktiškai keisdami dėtuves. Vieniems sekėsi geriau, kiti sulaukė instruktorių pastabų. Kariams dar kartą aiškinama, kaip judėti nedarant nereikalingų judesių, kaip spausti nuleistuką. Juk tikrame mūšyje viskas yra svarbu – laimėta sekundė pertaisant ginklą gali išgelbėti gyvybę.

Po pietų ir nedidelės pertraukos kariai išvyksta į poligoną praktiškai įrenginti stebėjimo posto. Oras kol kas labai neskriaudžia – vėjas silpnas, lietus nelyja. Naktį dar teks pareiti individualiai orientuojantis vietoje tamsoje. Sunku? Niekas nesakė, kad šis kursas yra lengvas.

Kovo 31 d. Iš ryto kabinete vos keletas instruktorių, likusieji dar pratybose. Iki pietų – topografijos pratybos, kurios prasidėjo iškart po veiksmų stebėjimo poste pratybų, gerokai po vidurnakčio. Naktį truputį palijo. Kokios gi pratybos šiek tiek nesušlapus?

Balandžio 1 d. Nuo ankstyvo ryto „vandens procedūros“ baseine ir pasiruošimas patruliui. Oro prognozės „tinkamai nuteikiančios“: meteorologai žada tikrą jėgerių orą – gausų liūtį ir gana neaukštą temperatūrą (šiandien jėgeriai mini Jėgerių dieną).

Prasideda pirmasis kurso patrulis, žvalgyba. Patikri-

nimas. Patrulis išrengtas iki trumpikių tūno miegmaišiuose, o instruktoriai tikrina ekipuotę. Vieno kario nešvari kuprinė – dešimt „ratų“ (vieną „ratą“ sudaro 10 atsispaudimų, 10 susilenkimų ir 10 šuoliukų), smėlis dėtuvių krepšeliuose – taip pat dešimt „ratų“. Dvi minutės susidėti kuprines ir susirinkti planavimo vietoje. Nespėjo. Dar po dešimt „ratų“. Pagaliau patikrinimas baigtas, visi susirinkę pasiruošimo vietoje.

Popietė. Prasidėjo lengva dulksna, kuri, tikėtina, vakarop pereis į lietų. Patrulis jau beveik pasiruošęs skelbti kovinį įsakymą. Instruktorius aptinka radijo stoties ragelį, atsainiai numestą ant žemės. Dar dešimt „ratų“. Dabar sportuoja visas patrulis, vyresniajam skaičiuojant. Kariai gauna pastabų dėl ginklų, kuriuos daugelis suguldė ant žemės, jie gali užsiteršti dar iki išvykstant į užduotį.

Paskelbtas kovinis įsakymas. Trumpos instruktorių pastabos. Jau visai įsilijo. Kariai prieš įsakymo skelbimą nepasiruošė tokiam „siurprizui“ (prieš tai gavo orų prognozes), todėl pradėjo šlapti dar neišvykę į užduotį.

Taktinės treniruotės, ryšio priemonių patikrinimas. Tikras jėgeriškas oras, šaltas lietus merkia žemę. Dar laukia patikrinimas prieš išvykstant ir tuomet – patruliavimas sudėtingoje, tiksliau, labai sudėtingoje vietoje. Tankus miškas, vietovė išvagota kanalų ir upelių, kurių pakrantės užpelkėję. Visi atstumai maži tik žemėlapyje, visos vandens kliūtys lengvai įveikiamos tik teoriškai. Pirmasis patrulis ir pirmoji patirtis. Kariai dar nežino, kad instruktoriai suplanavo pakeisti išleidimo tašką – perkėlė jį arčiau objekto, atsižvelgdami į sąly-

gas ir sudėtingą vietovę. Jiems teks patiems atidžiai sekti maršrutą iki išleidimo, kad bent apytikriai žinotų, kur esą.

Balandžio 2 d. Sudėtingesnio maršruto net patys instruktoriai nematė nuo mokyklos įkūrimo. Beveik visą laiką laistė lietus. Pelkėse vandens lygis pakilo labiau nei įprasta, todėl vanduo išsiliejo. Kanalai tapo nepereinamomis ir neperšokamomis kliūtimis, kurias kirsti be pasiruošimo itin pavojinga. Judėjimas vyko balansuojant ant traumų ribos, ypač lūžinėjant pelkių ledui. Kad ir kaip būtų, kariai pademonstravo elitinių karių ištvermę, įveikė maršrutą, dėjo visas pastangas užduočiai įvykdyti. Drėgmė ir vanduo įveikė net pažangias technologijas – batus su „gore-tex“ membrana ir neperšlampamus antblauzdžius. Kojas gelia nuo nubrozdinimų ir griuvinėjimo ant aštrių lūžtančio ledo kraštų.

Kartu einantys instruktoriai tikrai puikiai paminėjo savo šventę – Jėgerių dieną.

Po patrulio – trumpas karštasis aptarimas, paminėtos klaidos ir išskirti geri dalykai. Prieš akis – ilgasis Velykų savaitgalis, gera proga atgauti jėgas ir „išsilaižyti“ žaizdas.

Apibendrinus rezultatus paaiškėjo, kad keturi iš karių jau nepretenduoja į antsiuvą „Patrulis“, tačiau visi septyniolika gali tęsti kursą.

Visi atstumai maži tik žemėlapyje.

J. psk. Ernestas Kuckailis
Žvalgų mokyklos instruktorius

KARYS

NE PASAULIO PABAIGA

Kovo pabaiga nelemtai įsidėmėjo neregėto masto potvyniu: vandens stichija šėlo visoje Lietuvos teritorijoje. Žmonės daugelyje vietovių pavasarinio potvynio įkaitais.

Lietuvos kariuomenė buvo pasirengusi iš apsemtų vietovių evakuoti gyventojus ir jų turtą, padėti pristatyti į apsemtas vietas maisto produktus ir suteikti medicinos pagalbą, vykdyti žmonių paieškos ir gelbėjimo darbus, sprogdinti ledų sangrūdas...

Prie užlietų kaimų ir gyvenviečių ištisas paras budėjo ugniagesių tarnybos, kariškiai, savivaldybių civilinės saugos specialistai.

Potvynio Šilutės rajone ir kitose šalies vietovėse

padarinių likvidavimas ir pagalbos gyventojams teikimas šiemet buvo pavestas Lietuvos kariuomenės Didžiosios kunigaikštienės Birutės motorizuotajam pėstininkų batalionui. Į potvynio zoną vyko Lietuvos didžiojo kunigaikščio Vaidoto tiesioginės paramos logistikos ir Lietuvos didžiojo kunigaikščio Vytenio bendrosios paramos logistikos batalionų ir Juozo Vitkaus inžinerijos ir Krašto apsaugos savanorių pajėgų rinktinių kariai, nuo šių metų sausio pradžios budintys Taikos meto užduočių operacinėse pajėgose. Už visų kariuomenės taikos meto užduočių koordinavimą Lietuvos kariuomenėje buvo atsakingas Jungtinis štabas.

Skęstančiųjų bėdos

Lietuvos hidrometeorologijos tarnybos Hidrologijos skyriaus vedėjo Aleksandro Kajučio nuomone, šių metų potvynis nebuvo išskirtinis. Tik palyginus su praėjusiais metais, kai potvynio beveik nebuvo, jis atrodo didelis. Daugiausia bėdų šiemet kilo dėl storo ledo, jo sangrūdų. Susidarius didžiulėms ledų sangrūdams, vandens lygis pradeda smarkiai kilti. Pasekmės – neprognozuojamos. Kažkada dalis Nemuno vandens per potvynius buvo pumpuojama į specialią kanalų sistemą siurbliais. Šiuo metu daugelis siurblių išardytos metalo vagių. Neprižiūrimi

kanalai apžėlę, todėl ir vandens visur gal trečdaliu daugiau.

Potvynio semiami gyventojai dažniausiai gali kaltinti save už neapdairumą: pasistatė namus arti pakrančių ir vandens, o dabar kenčia. Niekas nesikonsultavo su hidrologais, nenorėjo pasidomėti, kur yra pavojingos zonos.

Pirmosios išsamesnės žinios apie potvynius Lietuvoje pradėtos kaupti jau XIX amžiuje. Tuo laikotarpiu Nemuno žemupyje įkurtos pirmosios hidrologijos stotys. Be Nemuno deltos, nuo potvynio kentėjo ir Kaunas. Didžiausias potvynis šiame mieste buvo kilęs 1946 m. Tada ledų sangrūdų aukštis siekė puspenkto metro. Tais metais vandens lygis Nemune ir Neryje ties Kaunu siekė kelis centimetrus. Žinoma, pastačius hidroelektrinę, Kaunui potvynių grėsmė siek tiek sumažėjo, bet kiekvieną pavasarį patvinsantis Nemunas kelia grėsmę pakrantėje įsikūrusioms gyvenvietėms. Labiausiai Nemuno vanduo buvo pakilęs ties Druskininkais 1958 metais – 10 metrų. Daugiausia nuostolių potvyniai padaro Nemuno deltoje. Čia didžiausias potvynis užfiksuotas taip pat 1958-aisiais.

Šiemet vanduo smarkiai pakilo ir laikėsi Nevėžyje ties Panevėžiu, Šventojoje ties Ukmerge. Iš krantų išsiliejus mažoms upėms, potvynio būta ir apie Biržus, Zarasus, Rokiškį, Dūkštą, Švenčionis, visur ten, kur

Smėlio maišai padeda sustabdyti iš krantų laisvai besiliejančią vandenį.

Sprogstamosios medžiagos plastito dėžės atkeliavo į ledų sangrūdą vietą. Galingi sprogimai suaižys ledą. Ledų sangrūdos pajudės.

buvo daugiausiai sniego. Susidėjo viskas: šiluma, lietus, polaidžio vanduo ir dar ledų sangrūdos... Daugiausia rūpesčių žmonėms potvynis šiemet pridarė Kauno, Panevėžio ir Šiaulių apskrityse bei pamaryje. Ten vanduo buvo apsėmęs beveik devynių tūkstančių hektarų plotą, keturis kaimus ir penkias sodybas, kuriose gyvena 11 žmonių.

Orui vis labiau šylant, didžiausią nerimą specialiosioms tarnyboms kėlė ne potvynio zonoje atsidūrę gyventojai, o neatsargūs poledinės žuklės entuziastai. Per vieną savaitgalį pasieniečiai nuo Kuršių marių ledo į krantą pargabeno keliolika žvejų. Iš jų net vienuolika Rusijos piliečių, kurie netei-

sėtai atsidūrė Lietuvos teritorijoje.

Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentui prie Vidaus reikalų ministerijos pranešimais, išplatintais spaudai, šiais metais žmonių aukų per potvynį pavyko išvengti, tačiau vandenyje nugaišo 3 šunys, 9 fazanai, 38 balandžiai, 40 triušių ir 57 vištos. Kauno rajone, prie Kleboniškių kaimo, išgelbėtos keturios skendusios stirnos. Iš vienos valdos paimti naminiai gyvuliai ir paukščiai vos sutilpo į gelbėtojų sunkvežimį. Per potvynį nukentėjusios mažos pajamos gaudančios šeimos šiemet galėjo pretenduoti į maždaug 1 000 litų dydžio Vyriausybės pašalpą.

Ledai pajudėjo

Aplinkosaugininkai ilgai priešinosi Ekstremalių situacijų valdymo komisijai, neleidžiamai sprogdinti ledo. Jiems rūpėjo, kad nebūtų padaryta žala gamtai. Tačiau, anot Kauno miesto civilinės saugos tarnybos viršininko Jono Griškevičiaus, „žmogus gal yra svarbesnis už žuvį“. Anot jo, tokio potvynio nebuvo nuo 1997 metų. Tada vanduo buvo pakilęs iki 25 metrų, o dabar – 22–24 metrus.

Taigi ledų sangrūdų sukaustytas upes nutarta bandyti išjudinti sprogdinimais. Pirmieji trotilo užtaisai nugriaudėjo Nemuno žiotyse ir Sanžilės upėje. Panevėžio rajone, Sanžilės upėje netoli Bernatonių kaimo, iš Kauno atvykę J. Vitkaus inžinerijos bataliono kariai susprogdino kelis galingus trotilo užtaisus. Tačiau kiek pajudėjusios ledų sangrūdos vėl strigo. Kariai Panevėžio rajone ne tik sprogdino, bet atėję į pagalbą gaisrininkams, padėjo smėlio maišais užtaisyti vandens pralaužtą pylimą šalia Pakuodžiupių kaimo.

Mindaugo bataliono kariai talkino Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento pareigūnams gelbstinti Daukniškių sodų gyventojus nuo Lėvens upės vandens. Viena karių grupė padėjo statyti galingas vandens pumpavimo stotis ir tiesti jų magistralines žarnas, kiti – tvarkyti užsikimšusią pralaidą, stiprino ir atstatinėjo pylimą. Iš viso per dvi sprogdinimo darbų dienas buvo sunaudota maždaug 80 kilogramų sprogstamosios medžiagos plastito, atlikta 12 sprogdinimų.

„Sprogdinimai pavyko, ledas suaižėjo ir dalis jo pajudėjo. Tačiau visa ledų sangrūda yra ilgesnė nei 200 metrų, todėl toliau stebėsime situaciją. Šalia esanti sodų bendrija ir netoliese stovintis tiltas mums neleido naudoti galingesnių užtaisų – siekėme apsaugoti arti gyvenančių žmonių namus, todėl mums tenka atlikti pavienius nedidelius sprogdinimus,“ – sakė šiai operacijai vadovavęs Juozo Vitkaus inžinerijos bata-

liono standartinių sprogmenų naikinimo karininkas kapitonas Nerijus Alekna.

Pirmieji sprogstamuosius užtaisus Nemuno žiotyse susprogdino Rusijos Kaliningrado srities kariškiai. Kovo 24 d. 16 val. Rusijos Federacijos ekstremalių situacijų ministerija nutarė pradėti sprogdinimą Kuršių mariose ties Skirvytės upe.

Kovo 25 d. Lietuvos kariuomenės išminuotojai sprogdino ledą Atmatos upės žiotyse (Šilutės rajone). Operacijai panaudota 60 kilogramų sprogstamosios medžiagos plastito. Sprogdinimų metu suardytas ledas ir atlaisvinta maždaug 300 metrų pločio ir 100 metrų ilgio upės dalis.

Kitą dieną kariai skubėjo padėti Pagėgių savivaldybei atstatyti Nemuno pralaužtus apsauginius pylimus ties Panemunės ir Nausėdžių gyvenvietėmis. Juozo Vitkaus inžinerijos batalione buvo suformuotas papildomas karių būrys paramai potvynio zonoje teikti. Karių būrys buvo pasiruošęs išvykti iš nuolatinės dislokacijos vietos Kaune per 2 val. nuo gauto signalo. Būrys naudojo du „Mercedes Benz UNIMOG“ sunkvežimius, du daugiafunkcinius sunkvežimius SISU, tris vikšrinus plaukiojančius transporterius BV 26 AF ir vieną stambiagabaritį sunkvežimį MAN. Būriui vadovavo vyr. lttn. Linas Janauskas.

Ar kariuomenės pagalba teisėta?

Šis klausimas subtilus, bet aktualus. Ar mūsų kariuomenė savo iniciatyva ne per dažnai dalyvauja civiliniame gyvenime?

Dėl pavasarinio atlydžio pakilus vandens lygiui buvo apsemta daug Lietuvos vietovių. Daugelis kelių nepravažiuojami. Apsemtuose keliuose vandens gylis buvo nuo 40 iki 70 cm. Kuršių mariose ledas – iki 40 cm storio.

Atsižvelgus į kritišką padėtį, krašto apsaugos ministrė Rasa Juknevičienė Lietuvos kariuomenės vado davė nurodymą kuo skubiau įvertinti situaciją ir suteikti pagalbą Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentui prie Vidaus reikalų ministerijos (PAGD).

Lietuvos kariuomenės vado atstovas spaudai kpt. Tomas Balkus mus informavo: „Lietuvos įstatymuose numatyta, kad ekstremalių situacijų atvejais kariuomenė pagelbėti tokias situacijas kontroliuojančioms ir už tai atsakingoms civilinėms institucijoms yra pasitelkiama šioms institucijoms prašant. Veiksmų koordinavimas ir derinimas vyksta per Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentą prie Vidaus reikalų ministerijos (PAGD). Potvynio zonoje veikia civilinės saugos sistemos pajėgoms potvynių zonoje valdyti ir jų veiks-

mams koordinuoti sudaryta PAGD Operacijų centro pajėgų valdymo grupė ir jai talkina mūsų kariai,“ – sakė kpt. T. Balkus.

Lietuvos kariuomenė ir PAGD praėjusių metų birželio mėnesį yra patvirtinusi sąveikos ekstremalių situacijų taikos metu atvejais planą, kuriuo siekiama užtikrinti operatyvų bendrų veiksmų koordinavimą ir efektyvų turimų pajėgų ir priemonių panaudojimą ekstremalių situacijų atvejais. Šis planas numato, kad kariuomenė, teikdama pagalbą PAGD, gali būti pasitelkiama atlikti žvalgybą potvynių, miškų ar durpynų gaisrų atvejais, padėti likviduoti įvairius incidentus, evakuoti ar transportuoti žmones ir kt. Pagal šį planą Lietuvos kariuomenė ir PAGD taip pat bendradarbiauja keisdami informaciją, organizuodami personalo mokymus ir kvalifikacijos tobulinimą. Ekstremalių situacijų atvejais, kai yra pasitelkiami kariniai vienetai, PAGD instruktuoja pagalbą teikiančius karinius vienetus ekstremalios situacijos likvidavimo, gelbėjimo ir kitų neatidėliotinų darbų vykdymo saugos klausimais, taip pat organizuoja kariuomenės pajėgų, dalyvaujančių gelbėjimo darbuose, aprūpinimą asmeninės apsaugos ir darbo priemonėmis.

Bendromis pastangomis potvynis nugalėtas. Vandens stichijos šėlsmas sutramdytas.

Kelias Šilutė–Rusnė apsemtas.

Juozas Pocius
Alfredo Pliadžio nuotraukos

ĮAUGĘS NAGAS

Nagas – suragėjusio epidermio plokštelė, dengianti rankų ir kojų pirštų galus. Ji sudaryta iš tam tikra tvarka išsidėsčiusių žvynelių, o tarpai tarp šių žvynelių yra užpildyti nagų keratinu. Distalinis (tolimasis) nago kraštas yra laisvas, o kiti įsiterpę į odos raukšles.

Kai tarp laisvojo nago krašto ir šoninių nago kraštų esantys nago kampai dėl kokių nors priežasčių palenda po lateralinėmis (šoninėmis) odos raukšlėmis – nagas įauga.

Dažniausia įaugusio nago priežastis – neteisinga nagų priežiūra ir per ankšta avalynė. Taip pat nagas gali jausti dėl odos apie nagą ar nago guolio infekcijos, traumos, nagų ligų, dėl kurių pakinta nago forma ir storis.

Dažniausiai įauga didžiojo kojos piršto nagas ir dažniau išorinis nei vidinis nago kampas.

Įaugusio nago simptomai yra šie: stiprus skausmas, tinimas, paraudimas, šlapiojančios išvešėjusios granuliacijos, prisidėjus infekcijai, ir pūlimas.

Rūpinkimės savo nagais nuo pat gimimo.

Įaugęs nagas

Įaugus nago kraštui į minkštuosius piršto audinius pirmiausia pajuntamas skausmas, pirštas patinsta. Žmogui skauda vaikstant su uždara avaly-

ne, kai spaudžiamas pažeistas pirštas. Vėliau dėl nuolatinio minkštųjų audinių dirginimo susidaro „vidinė piršto žaizda“, išbujoja granuliacijos. Jos nebūna padengtos oda, todėl nuolatos skiriasi audinių skystis, šlapiouoja. Granuliacijos yra gera terpė mikrobams veistis. Prisidėjus infekcijai susiformuoja pūlinys.

Gydymas

Gydymas dažnai būna ilgas, jam reikia kantrybės ir kruopštumo. Jei pastebėjote, kad nagas įauga – avėkite kuo platesnę avalynę. Šiltuoju metų laiku puikiai tinka basutės ar kita avalynė atviru priekiu. Kiekvieną vakarą darykite vonėles su druska (vienai stiklinei vandens imamas vienas valgomas šaukštas druskos). Procedūros trukmė – 10 minučių. Naudodamiesi medvilniniu krapštuku, atstumkite odą nuo nago. Pradėkite nuo nago pagrindo ir stumkite galo link. Šitaip darykite kelias savaites, kol nagas užaugs reikiamo ilgio. Galima įkišti nedidelį vatos gabalėlį po nagu, tačiau nepamirškite dažnai jo keisti.

Jeigu jau susidarė granuliacijos, kurios šlapiouoja, kad apsisaugotume nuo infekcijos, reikia kelis kartus per dieną tepti spiritiniu jodo tirpalu. Jis dezinfekuos ir džiovins, todėl mažės šlapiojimas. Būtinai įsitikinkite, ar nesate alergiškas šiam preparatui (ypač atsargūs turėtų būti šviesiaplaukiai žmonės). Neiškirkite nago kampo – taip dar labiau pabloginsite situaciją, nors iš pradžių atrodys, kad būklė pagerėjo, o skausmas sumažėjo. Tačiau ilgai nagas įaugęs dar giliau ir gydymas bus gerokai sunkesnis. Atsiradus infekcijos požymiams, būtinai kreipkitės į gydytoją. Jei pūlinys dar nesusiformavęs, gydytojas paskirs jums tepalą, kurio sudėtyje yra antibiotiko. Retais atvejais net tenka vartoti ir geriamuosius antibiotikų preparatus. Jeigu jau susiformavo pūlinys, būtinas operacinis gydymas. Diabetikams yra didesnė infekcijos rizika, todėl jiems reikalingas ankstyvas profesionalus gydymas.

Konservatyvus gydymas trunka nuo kelių savaičių iki kelių mėnesių. Pagyjama, kai nago kampas išauga į laisvąjį nago kraštą. Jei nagas įauga gana giliai, toliau augdamas deformuojasi ir konservatyvus gydymas neefektyvus, tenka operuoti. Dažniau-

siai atliekamos trijų tipų operacijos: pašalinamos lateralinės (šoninės) odos raukšlės ir atidengiama pojomis esanti nago dalis; pašalinamas nago kraštas su nedidele dalimi nago guolio; pašalinamas visas nagas.

Operaciniam gydymui taip pat priskiriama ir cheminė nago guolio destrukcija, kai dalis nago guolio suardoma cheminėmis medžiagomis.

Ką daryti, kad nagas neįaugtų?

Kad nagai būtų sveiki ir nekeltų rūpesčių, jais reikia rūpintis nuo pat gimimo. Labai svarbu teisingai

prižiūrėti nagus. Laiku juos patrupinkite. Laisvasis nago kraštas neturi išlysti už piršto galo. Nagai turi būti kerpami tiesiai. Jokiu būdu neiškirpkite nago kampų. Taip pat nekirpkite jų labai trumpai. Kerpant reikia palikti apie 1–2 milimetrus laisvo nago krašto pločio juostelę.

Avalynė, kurią dėvite kasdien, turi būti erdvi ir pagaminta iš kokybiškų medžiagų. Avint siaurą, per mažą avalynę, nagai nuolatos spaudžiami, jie deformuojasi. Taip pat sutrinka jų mityba, nagai tampa trapūs, praranda elastingumą. Vasarą dėvėkite avalynę atviru priekiu.

Jei pastebėjote, kad pakito nago spalva, forma ar storis, būtinai kreipkitės į odos gydytoją, nes tai gali būti nagų ligos požymis.

Jeį atsitiko taip, kad nagas įaugo ir nežinote, kaip pasiegti, geriau kreipkitės į pėdų specialistą ar gydytoją.

Giedrė Citvaraitė-Irician

Karo medicinos centro gydytoja chirurgė

KĄ REIKIA ŽINOTI APIE PĖDŲ GRYBELĮ

Apie pėdų odos ir nagų grybelį kalbėjomės su Karo medicinos tarnybos gydytoja dermatovenerologe Marija Skaidre JUCEVIČIENE.

Nemalonu, negražu, tačiau pagydoma

Grybelinės odos ir nagų ligos, nepaisant gerėjančio gyvenimo, smarkiai paplitusios. Tereikia šilumos ir drėgmės – ir sąlygos grybeliui daugintis puikios. Todėl bendrieji dušai, pirtys, baseinai, sporto salės, kur lankosi daug ir sergančiųjų grybeliu, ir sveikų žmonių, – tai tos vietos, kur ligos sukėlėjas tarpsta.

Šiais laikais, kai grožio pramonė siūlo daugybę paslaugų, bet specialistai nedezinfekuoja įrankių arba tai atlieka netinkamai, darant manikiūrą ar pedikiūrą taip pat susidaro palankios sąlygos užsikrėsti grybeliu. Taip gali atsitikti, jeigu kirpykloje taupomi rankšluosčiai, nedezinfekuojamos žirkklės ar kiti įrankiai.

Kaip matome, su sukėlėju susiduriame beveik visur – buityje, viešosiose vietose, paplūdimiuose ar ten, kur šilta ir drėgna. Tačiau... grybeliu suserga ne visi. Kodėl?

Kas ir kodėl gali susirgti

Žmogaus imunitetas – tai tas barjeras, kurį turi nugalėti ligos sukėlėjas. Kuo sveikesnis žmogus ir stipresnis jo imunitetas, tuo sunkiau susirgti grybeliu. Pėdų odos grybelio atsiradimui įtakos turi ir amžius. Metams bėgant, lėtėja medžiagų apykaita, blogėja kraujotaka, todėl galimybė susirgti grybeliu didesnė. Yra duomenų, kad kas 10 metų ši tikimybė padvigubėja. Todėl vyresnio amžiaus žmonės, ypač turintys antsvorio, priskiriami didesnės rizikos grupei.

Galima išskirti išorinius ir vidinius veiksnius, lemiančius grybelinių ligų atsiradimą ir progresavimą.

Išoriniai veiksniai:

- Palankios sąlygos grybeliui daugintis: šiluma, drėgmė.

- Higienos reikalavimų nepaisymas: bendri rankš-

Nepatogi avalynė – palanki terpė grybeliui plisti.

luosčiai, šukos ar kt. priemonės.

- Socialinis veiksnys: tai žmonės, kurie dažnai lankosi bendrojo naudojimo patalpose, t. y. kareiviai, sportininkai, virėjai, taip pat asocialūs asmenys.
- Nepatogi avalynė: patinusios, suprakaitavusios kojos – taip pat palanki terpė grybeliui plisti.

Vidiniai veiksniai:

- Silpnas imunitetas.
- Persirgtos ligos ir traumos: pėdų deformacija, randai.
- Amžius – sulėtėję gyvybiniai procesai ir susilpnėjusios organizmo apsauginės funkcijos.
- Gretutinės ligos (cukrinis diabetas, stresas, tuberkuliozė ir kt.).
- Ilgas vaistų (antibiotikų, hormonų preparatų ir kt.) vartojimas.

Pirmieji požymiai

Kada galima įtarti pėdų odos grybelį?

- Kai įtrūksta kojų tarpupirščiai, juos niežti, pleiskanoja oda.
- Smarkiai prakaituoja pėdos.

Negydomas grybelis sparčiai dauginasi ir galiausiai gali išplisti ir pažeisti nagus. Nesveikas nagas sustorėja, pakeičia spalvą, trupa, pasidaro grublėtas ir kt.

Gydyti reikia kuo greičiau, nes ligos pradžioje gy-

dymas būna trumpas ir veiksmingas – pakanka specialių kremų ar skysčių. Tačiau, laiku neapsižiūrėjus, gali prireikti geriamųjų vaistų, o gydymas truks ilgus mėnesius.

Kaip gydyti

Šią ligą galima išgydyti. Galima vartoti medikamentus, kurie veikia fungistatiškai, t. y. stabdo grybelio dauginimąsi. Tačiau galima pasirinkti priemones, kurios veikia fungicidiškai, t. y. „nužudo“ grybelį. Suprantama, pastarosios priemonės yra veiksmingesnės. Tokiomis savybėmis pasižymi terbinafinas – veiklioji medžiaga, kuri yra daugelyje priemonių nuo grybelio (pvz., kremas „Terbisil“). Medikamentai, kurių sudėtyje yra terbinafino, stabdo ligos plitimą ir naikina jos sukėlėją.

Šiuolaikiniai tepalai ar kremai pėdų odos grybeliui gydyti yra ir veiksmingi ir patogūs naudoti. Jie neturi nemalonaus kvapo, greitai susigeria ir netepa. Dar viena gera savybė – kremo poveikis išlieka ir po gydymo, net jei vaisto jau nebevartojate.

Jeigu grybelis įsiveisė tik tarpupirščiuose ar paduose, pakaks tepalo. Jeigu pažeisti ir nagai, reikia vartoti ir terbinafino tabletes. Tačiau vien tepti pažeistos vietos nepakanka. Būtina formalinu dezinfekuoti avalynę, manikiūro ir pedikiūro priemones, virinti (arba lyginti) kojines. Tik tuomet pasveiksite greitai.

Neturint po ranka specialaus tepalo, grybelį galima gydyti jodu, kurį būtina atskiesti, jei gydysite odą, o grynu galite tepti pažeistus nagus.

Kaip nesusirgti

- Kad neužsikrėstumėte pėdų odos grybeliu, reikia naudoti tik savo asmeninius rankšluosčius, avėti tik savas šlepetes, mūvėti tik savas kojines, nevaikščioti basam baseine ar sporto salėje ir kitose viešosiose vietose.

- Po apsilankymo baseine ar pirtyje reikia tepalu ar skysčiu profilaktiškai patepti tarpupirščius, padus.

- Mūvėti natūralaus pluošto kojines.
- Avėti natūralios odos avalynę.
- Paisyti higienos reikalavimų: ryte ir vakare plauti kojas, gerai nusišluostyti, nusaustinai tarpupirščius.

Kpt. Skaidrė Jucevičienė

Karo medicinos ekspertizės komisijos gydytoja
dermatovenerologė
Rimo Vilavičiaus nuotr.

ANTRAKART – ORKESTRŲ ČEMPIONATO NUGALĖTOJAS

Balandžio 9–10 d. Panevėžyje vykusiam 10-ajame Lietuvos pučiamųjų instrumentų orkestrų čempionate pagrindiniai apdovanojimai atiteko Lietuvos kariuomenės orkestrui.

Čempionate, kuriame konkursines programas atliko 38 Lietuvos orkestrai, mūsų kariuomenės orkestras iškovojo pirmąją čempionato vietą ir didįją prizą. Kariuomenės orkestro vyriausiasis dirigentas kapitonas Egidijus Ališauskas buvo pripažintas geriausiu čempionato dirigentu, o orkestro atliktas olandų kompozitoriaus Jano Van der Roosto kūrinys „Amasonia“ – geriausiu privalomuoju čempionato kūriniu. Kariuomenės orkestro eufonininkas Algirdas Matonis tapo geriausiu čempionato solistu. Kariuomenės orkestras taip pat buvo įvertintas už geriausią orkestro sceninę kultūrą.

Lietuvos pučiamųjų instrumentų orkestrų čempionatą jau dešimtąjį kartą rengia Lietuvos varinių pučiamųjų instrumentų orkestrų asociacija ir Lietuvos liaudies kultūros centras.

Šiųmetiniame čempionate dalyviai varžėsi 5 kategorijose ir buvo vertinami tarptautinės komisijos, kurią sudarė „Europos Brass Band“ asociacijos ekspertai, dirigentai, kompozitoriai ir profesionalūs muzikantai iš Nyderlandų, Belgijos, Didžiosios Britanijos, Norvegijos, Latvijos, Lietuvos.

Prėjusiais metais vykusiam 9-ajame Lietuvos pučiamųjų orkestrų čempionate Lietuvos kariuomenės orkestras taip pat užėmė pirmąją vietą ir buvo apdovanotas už geriausiai atliktą privalomąjį kūrinių, Lietuvos kariuomenės orkestro obojininkas Robertas Beinaris buvo išrinktas geriausiu čempionato solistu, o orkestro vyriausiasis dirigentas kpt. E. Ališauskas – geriausiu čempionato dirigentu.

Vyr. srž. Daiva Norkuvienė
LDK Gedimino štabo bataliono S5 viešųjų
ryšių specialistė

VAIKŲ SKULPTŪRŲ PARODA-INSTALIACIJA

Balandžio 22 d. Nacionalinėje M. K. Čiurlionio menų mokykloje atidaryta paroda-instaliacija „Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės kariuomenė Žalgirio mūšyje“, skirta Žalgirio mūšio 600 metų jubiliejui. Tai spalvingas LDK kariuomenės, pasiruošusios kautis Žalgiryje, maketas, sudėliotas iš 500 skulptūrėlių, kurias sukūrė įvairių šalies mokyklų mokiniai. Parodos atidaryme dalyvavo krašto apsaugos viceministras Vytautas Umbrasas, Vytauto Didžiojo karo muziejaus direktorius plk. lt. Gintautas Sargailis. Šio projekto sumanytojas ir organizatorius – Nacionalinės M. K. Čiurlionio menų mokyklos Dailės skyriaus mokytojas ekspertas Giedrius Plechavičius.

Birštono meno mokyklos mokinių kūriniai prie Vytauto Didžiojo paminklo.

Darbus parodai pateikė 16-os Lietuvos meno, dailės mokyklų (Biržų, Plungės, Skuodo, Birštono, Telšių, Vievio, Kauno ir kt.) mokiniai, iš viso – daugiau kaip 500 vaikų. Dalyvaudami edukaciniame projekte moksleiviai susipažino su istorine medžiaga apie Žalgirio mūšį, sužinojo, koks buvo LDK karys, jo ginkluotė, simbolika ir kt. Iš popieriaus masės jie lipdė LDK karius – raitelius ir pėstininkus, kuriuos siuntė į Vilnių, kad prisijungtų prie Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės kariuomenės. Iš 500 skirtingų spalvingų ir išraiškingų karžygių figūrėlių M. K. Čiurlionio menų mokykloje buvo sukurta instaliacija.

Vėliau numatyta išleisti kompaktines plokšteles su mokinių darbų nuotraukomis, dalyvių sąrašais ir šventės vaizdais. Visiems parodos dalyviams (mokiniais ir mokytojams) įteikti dalyvio pažymėjimai. Tai vienas iš Vyriausybės patvirtintos Žalgirio mūšio 600 metų minėjimo programos projektų, už kurio vykdymą atsakinga Krašto apsaugos ministerija.

LDK kariuomenės maketas „Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės kariuomenė Žalgirio mūšyje“ bus parodytas Kariuomenės ir visuomenės šventėje Vilniaus Vingio parke, vėliau šie mokinių darbai keliaus po Lietuvos mokyklas, galiausiai bus eksponuojami Vytauto Didžiojo karo muziejaus filiale – Karo technikos ir transporto Vilniaus skyriuje (Olandų g. 21A).

KAM Viešųjų ryšių departamento informacija
Parodos dalyvių nuotr.

UŽDUOČIŲ DELEGAVIMO MENAS

Užduočių ir įgaliojimų delegavimas pavaldiniams „atriša rankas“ jų vadovams ir suteikia daugiau laiko prioritetiniams, strateginiams ar administraciniams darbams atlikti. Kita vertus, vadovas neturi likti tik „paskirstymo centru“ ir visus darbus nudirbti savo darbuotojų rankomis, beje, nepamiršdamas visų nuopelnų prisiskirti sau. Tinkamas užduočių delegavimas paskatina iniciatyvius darbuotojus, didina jų pasitikėjimą savimi, ugdo atsakomybės jausmą, sudaro galimybes darbuotojams augti, įgyti daugiau patirties, stiprina vadovavimą ir apskritai ugdo visą padalinį ar organizaciją. Siūlome susipažinti su delegavimo ypatumais, rasti patarimų ir šitaip išvengti dažniausiai pasitaikančių praktinių klaidų.

Viršininkas juodas, viršininkas baltas

Apibūdinant darbą tik juodomis ir baltomis spalvomis, galima būtų įsivaizduoti du viršininkus, kurie skirtingai suvokia užduočių delegavimo svarbą. Pirmasis – tai vadovas, kuris visas užduotis atlieka pats. Nesvarbu, kiek jis jų turėtų, vis tiek viską stengiasi daryti pats ir nurodo daug priežasčių, tokių kaip, pvz., „niekas kitas geriau už mane nepadarys“. Užgriūna galybė darbų, kurie kaupiasi, vakarais vadovo lange ilgai negęsta šviesa. Pavaldiniai jaučiasi šiek tiek nejaukiai – jei vadovas tiek stengiasi, vadinasi laiku išeiti iš darbo namo yra blogo tono ženklas. Kažkur visa tai matyta, tiesa?

Ir visiškai kontraversiška situacija – vadovas – delegavimo asas. Nieko nedaro pats, visus darbus nudirba jo darbuotojai. Net ir menkiausią užduotį, kuri yra vadovo kompetencija, jis paveda atlikti pavaldiniams. Tiesiog įtikinėjimo ir užduočių skirstymo mašina.

Vadovauti nelygu įsakinėti

Gerai, kad gyvenime yra daugiau spalvų nei juoda ir balta, o situacijų esti įvairesnių nei pateiktosios. Bet kaip matyti iš aprašytų situacijų, darbas nėra efektyvus nei vienu, nei kitu atveju. Visų darbų pats nenudirbsi, lygiai kaip ir kitų rankomis sau pilies nepasistatysi – vis tiek reikia asmeninio indėlio. Vadovauti taip pat yra darbas, beje, vienas sunkiausių ir svarbiausių. Galima būtų šypnelėti, jei manytume, kad vadovauti yra malonumas ir poilsis, tačiau tam reikia daug žinių, įgūdžių, patirties ir jėgų. Vadovauti nelygu įsakinėti. Kai patys tapsite vadovais ir turėsite pavaldinių, savo kailiu tai ir patirsite.

Vadovų nenoras deleguoti

Galima išskirti pagrindines vadovų nenoro deleguoti užduočių priežastis.

Nuostata „Aš padarysiu geriau“. Gana dažnai girdimas argumentas, neva, kol vadovas išaiškins užduoties esmę darbuotojui, praeis daug laiko, tad paprasčiau ir greičiau yra viską padaryti pačiam. Be to, vėliau neteks taisyti pavaldinio klaidų. Iš tikrųjų, kad ir kokio išsimokslinimo, išprusimo ar specializacijos būtumėte, vis tiek ne visada tik jūs vienas galite atlikti konkrečią užduotį. Tiesiog kartais tereikia apsidairyti aplink.

Nesugebėjimas išskirti savo veiklos prioritetų. Pavestas užduotis galima skirstyti į kelias grupes, pvz., skubios ir svarbios, skubios, bet nesvarbios, svarbios, bet neskubios ir t. t. Neskiriant užduoties pavaldiniams, iš svarbios, bet neskubios užduotis išauga į skubią ir svarbią. Tada belieka mesti visus kitus darbus ir visą energiją skirti šiai užduočiai. Tai yra vadinama „gaisrų gesinimu“. Visa iki tol planuota dienotvarkė nueina šuniui ant uodegos, nes skubūs darbai dažnai būna netikėti ir atima daug laiko ir energijos, užgožia kitas užduotis.

Nesugebėjimas vadovauti darbuotojams. Būti vadovu ir vadovauti reiškia ne tik statusą, bet ir tam tikras specifines pareigas. Norint būti geru vadovu, reikia turėti ne tik tam tikrą profesinių žinių, bet ir gebėti valdyti kolektyvą.

V. Balkūno nuotr.

Baimė prarasti autoritetą. Kai kurie vadovai mano, jog pavesdami užduotis pavaldiniams jie pamažu griauja savo kaip vadovo autoritetą. Iš tiesų tai klaidinga interpretacija, nes vadovo pareiga yra ne viską aprėpti pačiam, bet organizuoti darbą taip, kad jis būtų atliktas, o į tai ir įeina delegavimas ir kontrolė.

Nepasitikėjimas pavaldiniais, jų kompetencija. Pasitikėjimas ar nepasitikėjimas žmonėmis yra nusistatymas, kuris kyla mūsų viduje. Tai yra mūsų vidinė pozicija tam tikro asmens atžvilgiu. Ir jei pasitikėjimo nėra, dirbtinai jo nesukursi. Tačiau visą laiką nuvertindami pavaldinio gebėjimus į priekį nejudėsite nei jūs, nei jūsų pavaldinys. Psichologai rekomenduoja pavaldiniais pasitikėti su šiočia tokia dalele „avanso“, t. y. būti labiau geranoriškais jų at-

žvilgiu ir manyti, kad net ir sunkesnė užduotis jiems yra įveikiama. Toks pozityvus požiūris ilgainiui atsi-perka ir pradeda duoti vaisių.

Tikėtinos pavaldinių pasipriešinimo priežastys

Iš esmės kariuomenė savaime yra gera organizacija lavinti vadovavimo įgūdžius. Niekur kitur nėra tiek daug vadų, viršininkų, vadovų, direktorių. Karinė drausmė, subordinacija, laipsnių sistema užtikrina, kad kariuomenėje veikla būtų organizuojama kuo aiškiau ir suprantamiau. Regis, nelabai ką ir begalima pakeisti gavus įsakymą, juolab laikantis nuostatos, kad „įsakymai yra vykdomi, o ne aptari-

nėjami“. Visi žinome, kad už įsakymo nevykdymą yra baudžiama. Tačiau yra ir emocinė kaina, kurią tenka mokėti tiek vadovui, tiek ir vykdytojui. Vadovams tenka susidurti su pavaldinių pasipriešinimu ir nenoru vykdyti pavestą užduotį. Tik nedidelė dalis žmonių džiūgauja, šokinėja iš džiaugsmo ir ploja rankomis gavę naują užduotį. Dažniau vadovams tenka matyti susirūpinusius, skausmo ir gailesčio sau iškreiptus pavaldinių veidus. O pavaldiniams tenka aktyviai ieškoti argumentų, kodėl jis negali to padaryti arba kam tai „perleisti“.

Štai pagrindinės galimos pavaldinių pasipriešinimo priežastys.

Lengviau yra klausti vadovo, kaip dirbti. Pavaldiniui gavus užduotį kartu su ja tenka ir atsakomybė už jos įvykdymą. Savo veiksmus jis turi planuoti pats,

o kartais taip norėtųsi patarimo, palaikymo. Vengdamas atsakomybės ir bėgdamas nuo jos, pavaldinys gali manipuliuoti argumentais ir smulkmeniškai klausinėti, kaip reikėtų atlikti vieną ar kitą veiksmą. Net ir gavęs netinkamą užduoties įvertinimą, jis turi argumentą, kad jūs pats jam taip ir sakėte daryti. Ir kas tada lieka neteisus?

Kritikos už galimas klaidas baimė. Kritikos baimė yra visa griauianti jėga. Gal tiksliau ne griauianti, bet stabdanti kūrybą ir naujoves, slopinanti naujas idėjas. Turime nuo senų laikų išlikusių posakių apie tai, kad iniciatyva kariuomenėje apskirtai yra baudžiama. Ir labai gaila, kad kai kurie kariai tuo ypač aktyviai vadovaujasi. Tačiau tokiais posakiais tikėti ir vadovautis jais ar ne – kiekvieno asmeninis pasirinkimas, ir nelabai ką čia bepadarysi. Kritika, o ypač nekonstruktivi (kai tik iškeliamą problemą, bet nenurodomi būdai ją pašalinti), niekam nėra maloni, sukelia neigiamus jausmus ir emocijas, todėl kartais gali atrodyti, kad iš tikrųjų yra paprasčiau nieko nedaryti ir už tai nesusilaukti kritikos, nei svarstyti, kurti, diegti ir pan., rizikuojant kieno nors galima nepalankia nuomone ir neigiamais vertinimais. Tačiau visada verta prisiminti, kad nekritikuoja tik to, kuris nieko nedaro. Bet ar verta būti tokiu? Manau, ne.

Informacijos ir priemonių trūkumas. Tai paplitęs reiškinys tiek kariuomenėje, tiek ir kitose sferose, kur darbo santykiai daugiausia esti vertikalūs (vadovas – pavaldinys). Vadovams disponuojant didesniu ir platesniu informacijos kiekiu pasąmoningai gali atrodyti, kad ir visi aplinkiniai žino tiek pat. Pavaldiniai skundžiasi, kad informacija užstringa „viršūnėje“ ir jie turi dirbti sudėtingesnėmis sąlygomis, t. y. disponuodami skurdesniu informacijos kiekiu, veikti intuityviai. Arba tam tikrai užduočiai atlikti gali reikėti logistinės ar kitos paramos, kurios pats karys neturi ir pats gauti negali (pvz., pratyboms reikia keturių automobilių, o kario dispozicijoje yra tik du). Vadovai šiuo atveju turėtų kuo detaliau išaiškinti užduotį pavaldiniui, iš anksto numatyti visus galimus nesklandumus ir priimti tinkamus sprendimus, taip taupydami pavaldinio laiką ir didindami jo veikimo efektyvumą.

Per didelis krūvis darbe. „Krauk tam, kuris veža!“ Tam tikra prasme šis posakis yra teisingas, tačiau juo piktnaudžiauti vadovai neturėtų. Iš esmės veiklus karys susitvarkys su bet kokia pavesta užduotimi ir nebus bėdos, jei tuo pat metu jis turės kelias užduotis. Nieko nedaranti, ką nors pradėti veikti gali būti kebloka ir lengviau tik ieškoti priežasčių, dėl kurių jis negali tos užduo-

K. Jonušo nuotr.

ties atlikti. Tačiau vadovai turėtų rimtai suklusti, jei mato savo pavaldinį pavargusį, galbūt net mieguistą darbe, liekantį vakarais pasibaigus darbo valandoms – krūvis gali būti per didelis. Ir nereikia džiaugtis tuo, kad jūs esate geras vadas, jeigu jūsų pavaldiniai „aria“ dieną naktį. Toks darbas nėra efektyvus ir jo kaina tampa per didelė. Organizmas išsenka ir turi ilsėtis, todėl negali būti apkrautas dar didesniais krūviais. Panašiai galima būti įsivaizduoti sportininką, kuris pabaigęs treniruotę be poilsio pradeda naują, didina krūvius. Ir taip tęsiasi be galo. Neilgai trukus toks sportininkas kristų paslikas ant žemės iš nuovargio ir jo sportinė karjera tuo ir užsibaigtų. Žmogus panašiai gali išsekti ir psichologiškai, tik tuo metu nebūtinai krenta ant žemės, bet gali pradėti vartoti alkoholį, tampa agresyvus ir dirglus. Žodžiu, kalbant apie per didelį krūvį darbe nereikėtų pamiršti, kad „nuvarytus arklius nušauna“.

Nepasitikėjimas savimi. Tai yra vidinė žmogaus predispozicija. Nepasitikėjimas savimi yra būdingas kiekvienam, tačiau visi mes jį įveikiame skirtingai. Vieni sugebame mobilizuotis ir veikti stresinėse situacijose, o kitam, žiūrėk, ir amą atima. Nepasitikėjimas savimi, panašiai kaip ir kritika, slopina žmogaus norą veikti, kainuoja daug jėgų, kelia daug nerimo. Tačiau vertėtų prisiminti, kad nėra tokio žmogaus, kuris savimi pasitiki visose gyvenimo situacijose, tačiau sugeba gyventi ir veikti, to neakcentuodamas. Vadovas šiuo atveju turėtų stengtis įkvėpti pavaldinį paskatindamas jo pasitikėjimą savimi, žodiniu pagyrimu, vartoti daugiau žodžių, tokių kaip: „ačiū“, „šaunuolis“ ir pan.

Skatinimo už papildomas pastangas nebuvimas. Tai motyvacinė sistema. Jei karys jaučiasi neįvertintas už tam tikras pastangas, ilgainiui jis stengsis mažiau. Darbingumo kreivė laikui bėgant pradės kristi. Skatinimas turi būti atliktas laiku ir atitikti realią situaciją. Kai kurie mūsų institucijose naudojami paskatinimai turi netgi neigiamą poveikį ar kelia lengvą ironiją. Pavyzdžiui, kai yra skatinama ne už nuveiktus darbus, o eilės tvarka: „Tu, Petraiti, pernai gavai padėką, tad šiemet apdovanosime Jonaitį“. Kai kuriais atvejais taip skatinamas karys gali jausti kaltę prieš aplinkinius, jam gali būti nemalonu. Todėl laiku atliktas paskatinimas (nebūtinai formalus ar materialinis) visada turi daugiau naudos ir pasiekia žmogaus širdies gelmes. Už įvykdytas užduotis kuo dažniau naudokite paprasčiausią skatinimo priemonę – padėką. Paprastas žodis „ačiū“ turi milžinišką poveikį.

Galimybių deleguoti užduotį nustatymas

Prieš skirdami užduotį vadovai turėtų įvertinti keletą dalykų:

- Kas gali atlikti užduotį geriau už juos pačius?
- Kas galėtų atlikti užduotį panašiai kaip ir jie, tik sugaišdami tam šiek tiek daugiau laiko?
- Kas galėtų atlikti užduotį per tiek pat laiko kaip ir jie, šiek tiek blogiau nei jie, tačiau priimtina?
- Kas, kurio darbas mažiau apmokamas nei jūsų, gali priimtina atlikti užduotį ir sumažinti užduoties atlikimo išlaidas?
- Kas galėtų šią užduotį atlikti šiandien?
- Kas pakeltų savo kvalifikaciją atlikdamas šią užduotį?

Užduotis nelygu užduočiai, įsakymas nelygu jo tiksliai įvykdymui laiku. Vadas privalo nuspręsti, kam ir kokią užduotį paskirti. Pavyzdžiui, jei tai nėra labai svarbi ir skubi užduotis, galbūt ją tikslinga skirti mažiau patirties turinčiam kariui. Tai padėtų jam tobulėti, nes patirtis yra įgyjama tik per praktiką. Kitaip tariant, leiskite pavaldiniams klysti – iš klaidų juk mokasi.

Delegavimo klaidos

„Geri“ ir „blogi“ darbai. Deleguoti reikia įvairius darbus. Prastai atrodo, kai skiriamos tik sudėtingiausios ir neįdomiausios užduotys, lengviausias ir maloniausias pasilikant sau. Arba atvirkščiai – vadas, manydamas, kad pavaldinys nesugebės įvykdyti sudėtingos užduoties, imasi jos pats. Taip užsikrauna daug darbo ir neaugina sau pamainos.

Neaiškiai suformuluotas tikslas arba užduotis. Dvi-prasmiškai suformuluotą užduotį įvykdyti sunku. Pavaldinys neturi spėlioti, ko norėjo jo viršininkas ir ką reikėtų daryti. Intuicija labai pagirtinas ir puikus dalykas, bet darbe ne vien tik ja turi būti vadovaujamas. Nepatingėkite pasitikslinti, ar jūsų pavaldinys teisingai suprato užduotį. Paklauskite jo apie tai. Teisingai supratęs užduotį jis turėtų atsakyti vadinamuoju „5 K“ principu: „Kas?“, „Ką?“, „Kam?“, „Kaip?“, „Kada?“

Neleidžiama savarankiškai priimti sprendimus, nors priskiriama asmeninė atsakomybė už galutinį rezultatą. Kai kuriais atvejais vadovo siūlomas ar netgi primetamas užduoties įvykdymo metodas yra netikslus ir tai matoma iš pat pradžių. Pavaldinys yra įstumiamas į keblią padėtį – turi veikti, žinodamas, kad tai bus blogai ir gaus už tai pylos. Sprendimas

paprastas: pavaldinys iš karto turėtų pasidalinti savo nuomone ar įžvalga su vadu, o vadas išklausti siūlymų ir, jei reikia, priimti abiem pusėms palankų sprendimą.

Suteikiama galimybė savarankiškai priimti sprendimus, bet nepriskiriama atsakomybė už juos. Panašu į važnyčioją, kuris paleidžia vadeles ir leidžia arklių kinkiniui vežti jį savo nuožiūra. Perdėta laisvė ir atsakomybės jausmo nebuvimas neigiamai veikia užduoties įvykdymo rezultatus. Kiekvienas pavaldinys turi žinoti, ką jis daro, kodėl būtent tai, kam jis turės atsiskaityti ir kas jam gresia vienu ar kitu atveju. Atsakomybė taip pat yra vienas iš motyvacinių veiksnių.

Svarbus tik galutinis užduoties įvykdymo rezultatas ir nesidomima pačia tikslo siekimo eiga. Iš pirmo žvilgsnio gali pasirodyti, kad taip ir turėtų būti vykdoma užduočių įvykdymo kontrolė. Ypač kai vadas turi daug pavaldinių, jo galimybės domėtis užduoties ar tikslo siekimo eiga yra gana ribotos. Tačiau reikėtų nepamiršti, kad nesidomint, kaip pavaldiniui sekasi įgyvendinti pavestą užduotį, kuriame užduoties vykdymo etape jis yra, ar nekilo kokių problemų, ar nereikalinga papildoma pagalba, pavaldinio motyvacija pradeda kristi. Tuomet jis daugiau dirba dėl „pliuso“, t. y. koks skirtumas, kaip yra daroma, gal net atžagariomis rankomis, svarbu, kad būtų rezultatas ir jį būtų galima parodyti.

Efektyvus delegavimo elementai

- Gerai apgalvokite užduotį, įvertinkite jos įvykdymo galimybes ir visas galinčias iškilti problemas.
- Parinkite pavaldinį, kuriam iš tiesų galima deleguoti šią užduotį. Kiekvienas skiriasi savo temperamentu, charakteriu, patirtimi ir įgūdžiais, tad reikia išsirinkti tinkamiausią.
- Iš pradžių pasitarkite su pavaldiniu, paaiškinkite delegavimo tikslus ir sužinokite jo nuomonę apie tai. Kariuomenėje, be abejo, ne visada šis elementas tinka ir yra būtinas. Ironiška ir liūdna būtų karo sąlygomis matyti vadą, kuris klausia pavaldinio nuomonės dėl įsakymo atakuoti. Tačiau taikos metu sąlygos skiriasi ir kai kurie žmogiškumo dėsniai pakinta.
- Deleguokite visą užduotį nuo pradžios iki galo. Didelės apimties užduotį patartina skaidyti, tačiau visada išlieka pavojus, kad bet kurioje grandyje gali kilti nesklandumų ir užduoties įvykdymo vientisumas nutrūks. Jei žmogus mato užduoties visumą, labiau tikėtina, kad ir atsakomybę už jos įvykdymą prisiima visą, o užduotį išskaidžius, atsakomybės

jausmas taip pat išskaidomas ir padalinamas keliems asmenims, todėl sumažėja.

- Tiksliai apibrėžkite užduoties esmę, apimtį, laukiamus rezultatus, galimus darbų atlikimo metodus ir problemų sprendimo būdus.
- Nustatykite tikslų atlikimo terminą.
- Duokite pakankami laiko užduočiai atlikti, neverskite skubėti. Skubėdamas žmogus dažniau klysta.
- Suteikite pavaldiniui visus reikalingus įgaliojimus ir priemones.
- Priskirkite atsakomybę už užduoties įvykdymo kokybę.
- Deleguokite ir „gerus“, ir „blogus“ darbus.
- Paskatinkite darbuotoją.

Užduoties formuluotės reikalavimai (SMART)

Kad geriau įsidėmėtumėte užduoties skyrimo pavaldiniams reikalavimus, pateiksiu abreviatūrą SMART. Prisimenate šį mažą mielą automobiliuką? Taigi užduotis, suformuluota pagal SMART, turėtų būti tokia:

S*pecific* (konkreti) – tiksliai apibrėžta, konkrečiai nurodant, kokiose veiklos srityse ir ką norima pasiekti.

M*asurable* (išmatuojama) – išmatuojama remiantis aiškiais kriterijais ir kiekybiniais rodikliais. Pvz., 30 procentų, 15 vienetų, o ne daug daugiau ar šiek tiek mažiau.

A*greed* (sutarta) – karys turi žinoti ir tikėti, kad tikslas yra teisingas, prasmingas ir priklauso nuo jo pastangų.

R*ealistic* (realistiška) – pakankamai sunki, ją vykdant reikia pasistengti, tačiau ji nėra nepasiekiamo. Pvz., turime gauti leidimą, parengti teisės aktą, įvykdyti fizinio pasirengimo normatyvus.

T*imebound* (terminuota) – nurodytas tikslus galutinis įvykdymo laikas. Pvz., iki gegužės 1 dienos, o ne po kelių savičių.

Psichologas kpt. Andrius Jurgaitis

VYČIO RINKTINĖS TRIUMFAS

Ankstyvą pavasarį Pajistro J. Zikaro vidurinės mokyklos sporto salėje vyko Lietuvos kariuomenės svarsčių kilnojimo čempionatas. Čempionato vieta pasirinkta neatsitiktinai – juk būtent Panevėžyje tarnauja stipriausi kariuomenės svarsčių kilnotojai.

Vyriškas sportas

Tradiciškai renginio šeimininkais jau kelerius metus iš eilės tapo Krašto apsaugos savanorių pajėgų Vyčio apygardos 5-oji rinktinė. Jiems talkino Lietuvos kariuomenės Sporto klubas.

Svarsčio kėlimas populiarus visoje kariuomenėje. Šis vyriškas sportas, kuriam reikia daug jėgos, yra ir vienas iš pigiausių. Jam nereikia didelių investicijų, specialios įrangos – pasirengimui reikia tik 16, 24 ar 32 kg svorsčių, kurių pakanka visuose padaliniuose. Ši šaka sutraukia daug karių mėgėjų. Kaip minėta, Panevėžys garsus savo „geležiniais vyrais“ – gr. Gintaras Vilniškis yra daugkartinis Lietuvos ir Baltijos šalių svorsčių kilnojimo čempionas ir pasaulio čempionatų 4-osios vietos laimėtojas. Jis per Panevėžio miesto 500-ųjų metų minėjimą 32 kg svarstį iškėlė 500 kartų. Eil. Jonas Grinas – daugkartinis Baltijos šalių ir pasaulio čempionatų senjorų čempionas, o praėjusiais metais Taline Pasaulio senjorų čempionate iškovojo 2 aukso medalius. Šlovingais svorsčio kilnotojų keliais eina ir perspektyvus Panevėžio jaunimas.

I čempionatą atvyko ir pajėgių sportininkų iš beveik visų Lietuvos kariuomenės dalinių – susirinko net 54 dalyviai iš 11-os komandų. Varžybų dalyviai buvo pasverti ir suskirstyti į skirtingas svorio kategorijas. Per iškilmingą čempionato atidarymą sportininkai sulaukė daug sveikinimų ir šiltų žodžių.

Septynios svorio kategorijos

Dalyviai varžėsi septyniose svorio kategorijose. Kaip numatyta varžybų taisyklėse, sportininkas gali daly-

vauti tik vienoje iš jų. Iš tos pačios komandos tik du dalyviai gali būti priskirti tai pačiai kategorijai. Paprastai prieš tris valandas iki varžybų pradžios sportininkai sveriami.

Varžybose atliekami du veiksmai: dviejų 32 kg svorsčių stūmimas ir vieno 32 kg svorsčio rovimas. Sportininkai, sveriantys iki 65 kg, per varžybas kelia 24 kg svorsčius. Už vieną sėkmingą stūmimo kartą skiriamas vienas taškas. Už vieną sėkmingą rovimą kartą – taip pat vienas. Iš pradžių raunama viena ranka, po to – kita. Rovimo rezultatas skaičiuojamas sudedant abiejų rankų atliktų rovimų skaičių. Nugalėtojas nustatomas pagal abiejų veiksmų surinktų taškų sumą. Dalyviai kiekvienoje svorio kategorijoje iškovoja taškus: už I vietą – 36, II vietą – 30, III vietą – 25, IV vietą – 20, V vietą – 17, VI vietą – 15, VII vietą – 14. ir t. t. Už kiekvieną dalyvį komandai papildomai skiriama po vieną tašką. Komandinėje įskaitoje laimi ta komanda, kurios dalyvių iškovotų taškų suma yra didžiausia. Esant vienodam taškų skaičiui aukštesnė vieta skiriama komandai, skirtingose svorio kategorijose iškovojuusiai daugiau I, II, III ir t. t. vietų.

Šiomas varžyboms teisėjavo vyr. teisėjas Vytautas Gutauskas ir jo auklėtiniai.

Gr. Gintarui Vilniškiui, daugkartiniam Lietuvos ir Baltijos šalių svorsčių kilnojimo čempionui, kariuomenėje lygių nėra.

Jonas Grinas, praėjusiais metais Taline Pasaulio senjorų čempionate iškovojęs 2 aukso medalius, kariuomenėje taip pat nenugalimas.

501 pėstininkų kuopos stipruolis grandinis Vigantas Tarutis.

Nugalėtojai

Kaip ir tikėtasi, daugiausia apdovanojimų gavo KASP Vyčio apygardos 5-osios rinktinės atstovai. Jie triumfavo net šešiose svorio kategorijose iš aštuonių. Panevėžiečiai visuomet stiprūs tose sporto šakose, kurioms reikia jėgos ir ištvermės. Tačiau šį kartą jiems padėjo ir tai, kad komanda buvo suformuota iš visų svorio kategorijų dalyvių, todėl kai kurie rovikai pergalę pasiekė be didelių pastangų – vien todėl, kad neatsirado priešininkų.

Svorio kategorijoje iki 63 kg Laimonas Mališevičius (KASP 5-oji rinktinė) tapo nugalėtoju, nes daugiau sportininkų šioje svorio kategorijoje nebuvo.

Svorio kategorijoje iki 68 kg niekas neprilygo Mantui Rudžiui (KASP 5-oji rinktinė). Gintaras Vilniškis (KASP 5-oji rinktinė) be rimtesnės konkurencijos nugalėjo svorio kategorijoje iki 73 kg. Daug atkaklesnė kova vyko svorio kategorijoje iki 78 kg. Čia Simonas Vilniškis (KASP 5-oji rinktinė) aukso medalį iškovojo tik po įtemptos kovos. Simonas – Gintaro Vilniškio sūnėnas, ateityje daug žadantis sportininkas.

Svorio kategorijoje iki 85 kg pirmas buvo Jonas Grinas (KASP 5-oji rinktinė). Svorio kategorijoje iki 95 kg buvo daugiausia dalyvių – net penkiolika. Nugalėtojų laurus nuskynė Mantas Virbickas (Karaliaus Mindaugo MPB).

Ovidijus Tarutis (KASP 5-oji rinktinė) triumfavo svorio kategorijoje iki 105 kg. O daugiau kaip 105 kg svorio kategorijoje čempiono titulu džiaugėsi Tomas Miežlaiškis (KASP 2-oji rinktinė).

Bendroje komandinėje įskaitoje 271 tašką surinko ir nugalėjo tapo KASP Vyčio apygardos 5-oji rinktinė. Antri liko generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos atstovai (212 taškai), o trečioji vieta atiteko Karaliaus Mindaugo MPB sportininkams (172 taškai).

Nugalėtojus ir prizininkus medaliais, garbės raštais ir taurėmis apdovanojo KASP Vyčio apygardos 5-osios rinktinės vadas mjr. Eligijus Senulis ir Lietuvos kariuomenės Sporto klubo viršininkas Valentinas Mizgaitis.

Kpt. Kęstutis Klungis

KASP 5-osios rinktinės S5 viršininkas

Lijana Cibulskienė

Kpt. K. Klungio ir ats. kpt. V. Rudoko nuotr.

KREPŠINIO AUKSA, IŠKOVOJO VYTENIEČIAI

Šiomet Lietuvos kariuomenės krepšinio čempionate kaip visada kunkuliavo emocijos ir degė noras laimėti. Kasmet į čempionato finalą susirenka gausus krepšininų būrys.

Atrankiniai etapai daliniuose išryškino stipriausias komandas, kurios kovai dėl geriausiųjų vardo atvyko į finalines varžybas, vykusias balandžio 8–9 dienomis Marijampolėje, Lietuvos didžiojo kunigaikščio Vytenio bendrosios paramos logistikos batalione.

Šiais metais dėl krepšinio čempionato medalių susirungė Juozo Vitkaus inžinerijos bataliono, Krašto apsaugos savanorių pajėgų Dainavos apygardos 1-osios rinktinės, Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino štabo ir Lietuvos didžiojo kunigaikščio Vytenio bendrosios paramos logistikos batalionų krepšinio komandos.

Nuolatinė įtampa, palaikymo šūksniai ir būgnų gaudesys nuo pat pirmųjų rungtynių lydėjo visas varžybas. Visos išgyventos emocijos iki šiol išliko ne tik žaidėjų, bet ir sirgalių atmintyje. Pirmosios pusfinalio rungtynės tarp inžinierių ir savanorių išryškino pastarųjų pranašumą. Dainavos rinktinė nugalėjo rezultatu 98:82. Kova tarp gediminiečių ir vyteniečių pasibaigė

šeimininkų pergale 76:84. Finale dėl trečiosios vietos Juozo Vitkaus inžinerijos bataliono komanda išliejo nemažai prakaito ir garbingai iškovojo trečiąją vietą, rezultatu 79:72 įveikusi LDK Gedimino štabo batalioną. Antrosios vietos medaliai sublizgo ant KASP Dainavos apygardos 1-osios rinktinės komandos narių krūtinė. O labiausiai fortūna šypsojosi LDK Vytenio bendrosios paramos logistikos bataliono komandai, kuri iškovojo aukso medalius ir Lietuvos kariuomenės krepšinio čempionato taurę. Savanorius šeimininkai įveikė vos dviejų taškų skirtumu 75:77.

Apdovanojimus komandoms prizinininkėms įteikė Lietuvos kariuomenės Sporto klubo viršininkas Valentinus Mizgaitis ir LDK Vytenio bendrosios paramos logistikos bataliono vadas plk. ltn. Petras Montvila. LDK Gedimino štabo bataliono Garbės sargybos kuopa pasveikino Lietuvos kariuomenės krepšinio čempionato komandas finalininkes, atlikdama parodomąją programą su ginklais, kitaip vadinamą *defilé*.

Vyr. ltn. Valda Šalaševičiūtė
Vytenio BPLB S5 skyriaus viršininkė

SPECIALIŲJŲ OPERACIJŲ PAJĖGOMS – DVEJI METAI

Balandžio 3 d. Lietuvos kariuomenės Specialiųjų operacijų pajėgos (SOP) paminėjo dvejų metų sukaktį, nors šios pajėgos *de facto* gyvuoja jau nuo 2004 metų, kai buvo suformuotas nuolatinis Specialiųjų operacijų junginys, suvienijęs Ypatingosios paskirties tarnybos, Vytauto Didžiojo jėgerių bataliono ir Kovinių narų tarnybos karius. Ketvirtoji Lietuvos kariuomenės pajėgų rūšis – Specialiųjų operacijų pajėgos *de jure* buvo įkurtos 2008 metų balandžio 3 d., įsigaliojus Krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatymo pakeitimams, ir yra suformuotos Specialiųjų operacijų junginio pagrindu. SOP branduolį sudaro Ypatingosios paskirties tarnyba, Vytauto Didžiojo jėgerių batalionas, Kovinių narų tarnyba ir Karinių oro pajėgų Specialiųjų operacijų grandis, kuri SOP yra pavaldi operacijų valdymo lygmeniu.

SOP paskirtis – vykdyti karines specialiąsias operacijas (kontrteroristines, įkaitų vadavimo ir kt.). Lietuvos karinėje doktrinoje, kuri buvo patvirtinta šių metų kovo 10 d., specialiosios operacijos įvardintos kaip operacijos, kurios vykdomos specialiai parengtų ir apginkluotų kariuomenės vienetų, norint pasiekti operacinės ir (ar) strateginės svarbos karinius, politinius ir (ar) psichologinius efektus, padedančius priartėti prie operacijos tikslo. Šių operacijų tikslas – paveikti svarbius priešininko objektus ir formuoti palankią operacijų aplinką.

Pajėgos tęsia prieš daugiau nei dešimtmetį pra-

dėtą bendradarbiavimą su tarptautine Specialiųjų operacijų pajėgų bendruomene, Jungtinių Amerikos Valstijų, Latvijos ir kitų specialiųjų operacijų pajėgų kariais. Realios kovinės patirties SOP kariai įgyja vykdydami NATO vadovaujamą Tarptautinių saugumo paramos pajėgų (ISAF – angl. *International Security Assistance Force*) misiją Afganistano pietuose. Balandžio 8 d. SOP eskadronas „Aitvaras“ po žiemos pertraukos atnaujino dalyvavimą NATO vadovaujamoje operacijoje Afganistane visu pajėgumu. Žiemą bazėje Afganistane budėjo tik Specialiųjų operacijų eskadrono grupė.

Nuo 2007 metų, kai buvo priimtas sprendimas siųsti Lietuvos SOP karius dalyvauti šioje NATO vadovaujamoje Tarptautinių saugumo paramos pajėgų operacijoje Afganistane, misiją šalies Kandaharo provincijoje atliko jau septyni eskadronai. Afganistane kartu su NATO sąjungininkais SOP kariai vykdo specialiąją žvalgybą, dalyvauja kovinėse operacijose, teikia paramą vietos valdžios institucijoms, padėdami šioms perimti atsakomybę už savo šalies saugumo užtikrinimą.

Anksčiau, 2002–2004 metais, SOP kariai Afganistane taip pat dalyvavo JAV vadovaujamoje antiteroristinėje operacijoje „Tvirta taika“ (angl. „Enduring Freedom“).

SOP informacija ir nuotr.

MOKYMAI „PURPURINIS LIETUS 2010“

Balandžio 12–16 d. Generolo Adolfo Ramanausko kovinio rengimo centre Nemenčinėje (Vilniaus r.) vyko kompiuteriniai Taikos meto užduočių operacinių pajėgų štabo ir padalinių valdymo grupių mokymai „Purpurinis lietus 2010“. Mokymuose dalyvavo apie 120 karių iš Motorizuotajai pėstininkų brigadai „Geležinis Vilkas“ priklausančių Didžiosios kunigaikštienės Birutės motorizuotojo, Karaliaus Mindaugo mechanizuotojo pėstininkų batalionų, Krašto apsaugos savanorių pajėgų rinktinių ir Juozo Vitkaus inžinerijos bataliono.

Pagrindinis mokymų „Purpurinis lietus 2010“ tikslas – pasiruošti Taikos meto užduočių operacinių pajėgų vertinamosioms lauko taktikos pratyboms „Tvirtas skydas 2010“, kurios birželio mėnesį vyks kariuomenės poligone Pabradėje. Mokymuose taip pat buvo tobulinamas ir vertinamas Taikos meto užduočių operacinių pajėgų Sausumos pajėgų elemento valdymo elementų pasirengimas taikos meto užduotims vykdamas gynybos ir stabdymo operacijas Lietuvos teritorijoje. Mokymai „Purpurinis lietus

2010“ vyko naudojant kompiuterinį treniruoklį JCATS (angl. *Joint Conflict and Tactical Simulation*).

Lietuvos kariuomenės Taikos meto užduočių operacinės pajėgos buvo suformuotos 2009 m. Nuo šių metų pradžios Taikos meto užduočių operacinėse pajėgose budi Didžiosios kunigaikštienės Birutės motorizuotojo pėstininkų, Juozo Vitkaus inžinerijos, Kunigaikščio Vaidoto tiesioginės paramos logistikos batalionų, Krašto apsaugos savanorių pajėgų rinktinė kariai. Operacinės pajėgos gali reaguoti į Lietuvos Respublikos suvereniteto pažeidimus, esant būtinybei, stiprinti valstybinės sienos apsaugą, vykdyti svarbių valstybės ar savivaldybių objektų apsaugą, jų gynybą nuo teroristinių ar masinio pobūdžio smurtinių išpuolių, teikti pagalbą valstybės institucijoms ekstremalių situacijų atveju.

Kpt. Marius Geležiūnas
Birutės bataliono viešųjų ryšių skyriaus
viršininkas

ŠTABŲ MOKYMAI „RAUDONASIS RITERIS“

Balandžio 13–14 d. Rukloje (Jonavos r.) vyko tarptautinės štabų mokymo pratybos „Raudonasis riteris“ (angl. „Red Knight“), kurias Lietuvoje suorganizavo Danijos divizija. Jų metu Lietuvos kariuomenės motorizuotosios pėstininkų brigados „Geležinis Vilkas“ štabas ir jo padaliniai treniravosi, kaip planuoti ir vykdyti tarptautines gynybines operacijas. Mokymams vadovavo ir mokymų aukštesniąją vadovietę sudarė Danijos divizijos štabo atstovai.

Pagrindinis mokymų „Raudonasis riteris“ tikslas – stiprinti brigados „Geležinis Vilkas“ vadovybės ir štabo karininkų operacijų planavimo įgūdžius. Per pratybas jų dalyviai planavo ir vykdė užduotis, reaguodami į

pratybų organizatorių modeliuojamas operacijų situacijas ir atsižvelgdami į gynybinių operacijų ypatumus. Šiose pratybose brigados „Geležinis Vilkas“ štabas dalyvavo kaip Danijos divizijai mokymams priskirto vieneto dalis.

Lietuvos kariuomenės MPB „Geležinis Vilkas“ Danijos divizijai buvo priskirta 2006 metais, Danijos ir Lietuvos kariuomenių vadams pasirašius tarpusavio supratimo memorandumą, kuris numato bendrą abiejų šalių karininkų darbą tarptautiniuose štabuose, bendrus mokymus ir pratybas, siekiant užtikrinti Lietuvos ir Danijos karinių vienetų sąveiką – gebėjimą kartu veikti įvairių tipų tarptautinėse operacijose. Brigados priskyrimas divizijai Lietuvos kariams suteikė galimybę dalyvauti didesnėse nei iki šiol – divizijos korpuso lygmens – pratybose.

Kpt. Rytis Ermalis
MPB „Geležinis Vilkas“ karininkas

PIRMOSIOS BENDROS PRATYBOS „SIENA 2010“

Balandžio 20 d. Lietuvos kariuomenės Jungtiniame štabe Vilniuje prasidėjo operacinio lygmens štabo pratybos „Siena 2010“. Tai pirmosios tokio pobūdžio pratybos, kuriose dalyvavo kariuomenės ir valstybinių sukarintų institucijų – Valstybės sienos apsaugos tarnybos (VSAT), Viešojo saugumo tarnybos (VST) ir Policijos departamento (PD) – atstovai. Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas (PAGD) į šias pratybas atsiuntė stebėtojus.

Pratybos surengtos siekiant įvertinti Lietuvos kariuomenės Taikos meto užduočių operacinių pajėgų štabų ir Jungtinio operacijų centro pasirengimą planuoti ir vykdyti operacijas teikiant pagalbą Valstybės sienos apsaugos tarnybai valstybės sienos sustiprinimo atveju. Per savaitę trukusias pratybas daugiausia dėmesio skirta kariuomenės valdymo procedūrų suderinamumui su kitomis institucijomis – VSAT, VST ir PD.

„Džiaugiuosi, kad šiose pratybose dalyvaujame kartu su šalies sukarintų institucijų atstovais. Mums visiems aktualu, kad institucijų sąveika būtų efektyvi, ir būtų užtikrintas savitarpio supratimas, kai to labiausiai reikės. Pratybos suteiks galimybę valstybės saugumą užtikrinančioms institucijoms pasidalyti sukauptomis žiniomis ir patirtimi,“ – pradedant pratybas kalbėjo kariuomenės vadas generolas majoras Arvydas Pocius.

Kpt. Marius Varna
Jungtinio štabo viešųjų ryšių karininkas

←
Balandžio 8 d. Didžiosios kunigaikštienės Birutės motorizuotojo pėstininkų bataliono poligone baigėsi šio Alytuje dislokuoto bataliono I ir II kuopų trijų dienų būrių lauko taktinės pratybos „Pavasaris“. Jose dalyvavo per 100 karių. Per pratybas kuopų padaliniai treniravosi atlikti kritinės užduoties – dalyvavo žygyje su transporto priemonėmis, reagavo į pasalą, bandė užimti susitelkimo rajoną, šturmavo pastatą ir t. t.

PLIENINIAI ČEKIŠKI ŠALMAI (I dalis)

Austriškas šalmas naudotas čekų kaip „vz.19“.

Čekoslovakijos gamybos šalmas „vz.28“.

Ilgus metus Čekija priklausė Austrijos-Vengrijos imperijai: valdoma Habsburgų dinastijos ji, kaip suvereni valstybė, Europos žemėlapiuose neegzistavo. Pirmojo pasaulinio karo baigtis nulėmė didžiųjų imperijų griūtį, o kartu ir kai kurių valstybių galimybę tapti nepriklausomomis. 1918 metų spalio 28 dieną Čekoslovakija, remiama užsienyje buvusių pagrindinių organizacijų, paskelbė savo nepriklausomybę. Nuo Austrijos-Vengrijos imperijos atskilusi jauna valstybė, vadovaujama aktyvaus pasipriešinimo dalyvio, o vėliau ir pirmojo Čekoslovakijos prezidento Tomašo Garrigue'o Masaryko (Tomáš Garrigue Masaryk), iš karto susirūpino nacionalinės kariuomenės kūrimu. Pirmojo pasaulinio karo metais gausios čekoslovakų savanorių pajėgos aktyviai dalyvavo kariniuose veiksmuose Antantės pusėje. 1914 metų rudenį Prancūzijoje, Rusijoje, o vėliau ir Italijoje, kuri į karą įsitraukė 1915 metais, buvo suformuoti atskiri čekoslovakų legionai. Šių dalinių suformavimą būtų galima pavadinti Čekoslovakijos kariuomenės kūrimosi pradžia. Po Prancūzijos vėliava susibūrę čekų daliniai buvo aprūpinti standartine prancūziška ekipuote ir standartiniais prancūziškais šalmais „Mle.1915 Casque Adrian“ (M-15). Šio modelio rusvai žalsvos (*chaki*) arba žalios spalvos šalmais buvo aprūpinti carinės Rusijos, Rumunijos ir Serbijos daliniai. Čekų legionierių dėvimi šalmai buvo papuošti kariuomenės, kurioje tarnavo čekai, kokardomis arba čekiška kokarda, kurioje pavaizduoti keturi vienas ant kito sudėlioti Čekoslovakijos žemių (Slovakijos, Bohemijos, Moravijos ir Silezijos) herbai. Rusijos kariuomenėje plieniniai šalmai buvo ne itin populiarūs, jų nuolatos stigo, todėl čekai dažniausiai turėdavo tenkintis ten paplitusiomis kailinėmis kepurėmis, vadinamomis „papachomis“. Panaši situacija buvo ir Italijos fronte, nors Italijos kariuomenę nuo 1915 metų rudens pradėta aprūpinti prancūziškais, o nuo 1916 metų netgi savos gamybos šalmais, daugeliui karių šalmų neužteko, todėl daugelis italų, kaip ir čekų, buvo priversti dėvėti itališkas kepuraites. Į Austrijos-Vengrijos kariuomenę tarnauti pašaukti čekai iš pradžių taip pat dėvėjo austriškas kepurės, o vėliau austriškus vokiško pavyzdžio plieno šalmus

M-17. Po Pirmojo pasaulinio karo susikūrusioje Čekoslovakijos kariuomenėje buvo dėvimi nuo karo likę plieniniai šalmai. Daugelyje šalių galiojęs šalmų pavadinimų sutrumpinimas „M“ (*model, mark, Muster*) Čekoslovakijoje buvo pakeistas čekišku atitikmeniu „vz.“ (*vzor*), pridėdant prie jo šalmo gamybos arba patvirtinimo metus. Taip daugeliui plačiai žinomas prancūziškas plieninis šalmas M-15 arba „Adrianas“ Čekoslovakijoje tapo „vz.15“. Kartais čekiškų plieno šalmų aprašymuose galima pamatyti pavadinimą

„vz.18“, bet tai tik to paties „vz.15“ sinonimas, galėjęs atsirasti ankstyvuoju pokario laikotarpiu. Kitas šalmas, nors ir pavadintas „vz.19“, buvo austrų gamybos plieno šalmas M-17. Šio pavyzdžio šalmai su nežymiais pakitimais Čekoslovakijos kariuomenėje buvo naudojami gana plačiai. „Vz.19“ nuo M-17 skyrėsi tik tuo, kad medžiaginis smakro dirželis buvo pakeistas odiniu, o šalmo paviršius padengtas kito atspalvio maskuojamosios spalvos dažais. 1920 metais, norėdami visiškai atitrūkti nuo dar neseniai buvusios okupacijos simbolių ir sutaupyti lėšų, čekoslovakai modernizavo austriškus šalmus, pritvirtindami jų viršugalvyje dekoratyvinę prancūziško pavyzdžio skiauterę. Ši nedidelė moderni detalė šiek tiek pakeitė šalmo siluetą ir suteikė savotiško išskirtinumo. Trečiuoju čekoslovakų plieninių šalmų istorijoje tapęs galvos apdangalas buvo pavadintas pagal modernizacijos metus – „vz.20“. Šiais šalmais dažniausiai buvo aprūpinti artilerijos daliniai, kurie su „vz.20“ nesiskyrė iki 1938 metų.

1925 metais Čekoslovakijos kariuomenę pasiekė naujo pavyzdžio šalmai „vz.25“. Kuriant šį modelį labai didelę įtaką padarė prancūziškas „Adrianas“. Šalmo gaubtas pagamintas iš vientiso plieno skardos lakšto ir jis buvo gerokai gilesnis už pirmtaką. Priekinėje ir galinėje kevalo dalyse buvo suformuoti snapeliai, galinis snapelis nuleistas žemyn, šonai palikti atviri. Kaip ir M-15, šis modelis buvo papuoštas skardine dekoratyvia skiautere, o priekyje virš snapelio – kokarda. Štampuotoje metalinėje apvalioje kokardoje puikavosi Čekoslovakijos liūtas su Slovakijos herbu ant krūtinės. Slovakijos herbe pavaizduotas dvigubas kryžius virš trijų kalnų (Tatros, Matros ir Fatros) viršūnių. Odinis „vz.25“ pošalmis pagamintas pagal prancūzišką pavyzdį su nedideliais nukrypimais, jis suformuotas iš vientiso rudos odos gabalo, kurio aštuoni trikampiai liežuvėliai buvo sutraukiami virvele galuose. Kitaip nei prancūziškame pošalmyje, čia nebuvo įdėta amortizuojančių gofruotų aliuminio juostų, o tik milinis paminkštinimas. Pošalmis buvo tvirtinamas keturiomis didelėmis išorėje gerai matomomis kniedėmis. Odinis smakro dirželis buvo tvirtinamas prie specialiai tam tikslui šalmo gaubte prikniedytų metalinių kilpų. Gamindami smakro dirželį čekų konstruktoriai parodė visą savo kūrybinę išmonę, todėl dirželis neturėjo analogų ir, nors brangus, bet buvo toks patogus, kad tapo viena iš išskirtinių detalių, naudojamų visų modelių čekiškuose šalmuose dar keletą dešimtmečių. Dėl sudėtingos ir brangios gamybos šalmų „vz.25“ buvo pagaminta tik nedidelė serija, o patys šalmai iš pradžių tiekti Nacionalinei gvardijai, vėliau perduoti priešgaisriniams

Čekoslovakijos artileristai su šalmais „vz.20“.

daliniams ir policijai. Iš kariuomenės perimti šalmai buvo dažomi juoda spalva. Nors šalmas „vz.25“ nesukėlė revoliucijos šalmų pasaulyje, bet po jo buvo sukurta keletas kitų šalmų modelių, papildžiusių plieno šalmų vystymosi istoriją.

1928 metais „vz.25“ buvo modernizuotas ir naujasis šalmas pavadintas „vz.28“. Šalmo gaubtas vientisas, į išorę lenktais kraštais, kurie sulyginti visu perimetru ir užvalcuoti. Viršugalvyje pritvirtinta skiauterė atliko dekoratyvią ir praktinę funkciją ir uždengė 25x8 mm dydžio ventiliacinę ertmę. Eksperimentinis šalmo „vz.28“ variantas turėjo kitokią ventiliacinę sistemą, du mažus vamzdelius arba dvi kiauras kniedes, pritaisytas gaubto viršugalvyje, abipus skiauterės. Priekinėje šalmo dalyje padarytos dvi nedidelės angos, skirtos kokardai. Iš savo pirmtako „vz.28“ paveldėjo tik viršutinę dalį. Pošalmis iš pradžių naudotas toks pat kaip ir „vz.25“, vėliau, kai šie šalmai buvo atiduoti civilinėms ir priešlėktuvinės bei priešgaisrinės apsaugos tarnyboms ir policijai, jų pošalmiai buvo labai įvairiai keičiami. Kariuomenėje naudoti šalmai pagal tradiciją buvo dažomi maskuojamąja žalia spalva, kitų organizacijų naudoti „vz.28“ galėjo būti įvairių spalvų – nuo sidabrinės iki juodos. 1935 metais nedidelis šių šalmų kiekis buvo eksportuojamas į Etiopiją, ir čia naudoti šalmai buvo nudažyti tamsiai ruda spalva ir papuošti šios šalies kokardomis.

Povilas Butkevičius

PASKUTINIS „KURŠIO“ PASISPARDYMAS

Pagal įprastą kovinio rengimo planą išplaukęs į jūrą „Kuršis“ skaičiuoja paskutines dienas – vos keletas savaitžių teliko iki laivo atsisveikinimo su įgula ir flotile.

Pagamintas iš medžio

Plaukiant uosto prieigomis saulėta diena žadėjo būti šilta ir maloni, tačiau, pasak patyrusių jūreivių, toks įspūdis visuomet apgaulingas. Baltijos jūroje iš-tisus metus siaučia vėjai, todėl net karščiausią vasaros dieną negali būti tikras, kad nepasigausi slogos ar neperšalsi.

Sunkmečiu flotilės, kuriai priklauso ir Priešmininių

laivų divizionas, gyvenimas ramesnis. Tačiau Karinių jūrų pajėgų laivai ir įgulos turi palaikyti kovinio pasirėngimo lygį, todėl jų pratybos Baltijos jūroje vyksta kiekvieną mėnesį. Šiandien įgulos laukia daug darbų: šaudymas signalinėmis raketomis ir kulkosvaidžiais MG-3, radijo elektroninių trukdžių ginkluotės, skirtos gynybai nuo priešlaivinių raketų, panaudojimo pratybos.

„Medis, o koks tvirtas – gaila bus atsisveikinti“, – švelniai liesdamas laivo šonus ištarė vienas budintysis karininkas. Iš tiesų „Kuršis“ pagamintas iš braziliško ąžuolo, nors daugeliui galėtų kilti abejonių, ar minų paieškai ir neutralizavimui skirtas laivas turi būti iš medžio, o ne metalo, kuris tikriausiai labiau atlaikytų jūrų minos sprogo smūgį. Tačiau būtent medis padeda išvengti minų su magnetiniais jutikliais aktyvavimo, o visi laivo įrenginiai pagaminti iš nemagnetinio metalo. Prieš dešimt metų Lietuva įsi-

40 mm patranka „Bofors“ parodo, kad laivas priklauso karinėms pajėgoms.

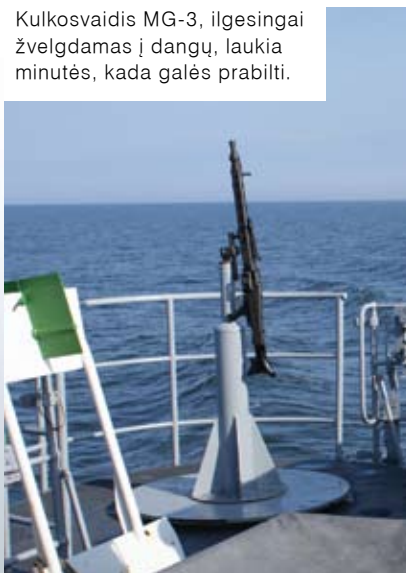

teikia galimybę kovoti su inkarinėmis minomis.

Laivas yra ginkluotas patranka „Bofors“ (40 mm), kulkosvaidžiais DŠK (12,7 mm), radioelektroninės kovos priemonėmis, minų sunaikinimo prietaisais. Laivas taip pat aprūpintas minų paieškos ir klasifikavimo sonaru PLESSEY 193M, dviem povandeniniais robotais (PAP 104 tipo), tralo įranga (SDG 31). Laivo įgula ginkluota pistoletais „Glock“ (9 mm) ir automatiniais šautuvais AKMS.

Laivas pagamintas iš medžio, kuris padeda išvengti minų su magnetiniais jutikliais aktyvavimo.

Kulkosvaidis MG-3, ilgesingai žvelgdamas į dangų, laukia minutės, kada galės prabilti.

gijo šį Vokietijoje pastatytą, o vėliau minų paieškai pritaikytą laivą. Pagrindinė „Lindau“ klasės laivų paskirtis – minų aptikimas, neutralizavimas arba sunaikinimas. Naudodami povandeninius robotus arba narus šio tipo laivai nesunkiai identifikuoja minas, jas apžiūri, ir prireikus tiesiog susprogdina po vandeniu. Laivagalyje įtaisytas minų tralas su-

„Kuršis“ Baltijos jūros platybėse.

Kapitono tiltelis, įtaisytas atvirame ore, – ne pats geriausias sprendimo variantas atšiauraus Baltijos klimato sąlygomis.

Kaip medžiojamos minos?

Vyr. ltn. Vytautas Skergelza dabar gali pasidžiaugti, kad sprogmenų mūsų Baltijoje daug mažiau, tai, be jokios abejonės, ir „Kuršio“ nuopelnas: „Procesas paprastas – naudodami prie laivo korpuso pritvirtintą povandeninį sonarą surandame miną, pažymime kaip potencialų sprogmenį, nuleidžiame narą arba povandeninį robotą, identifikuojame, – pasakojo karininkas. – Kartais iš tiesų tai tebūna paprastas šaldytuvas ar tiesiog konservų dėžutė. Jei identifikuojama mina, po tam tikrų procedūrų, pranešimų ji yra susprogdinama specialiu minų sunaikinimo prietaisu. Pernai radome tik aviacinę bombą, tačiau tokiu mažu kiekiu galime pasidžiaugti tik todėl, kad laivui buvo labai ramūs metai“. Vis dėlto 2008 m. įgulai prireikė itin daug jėgų – laivas dalyvavo daugelyje tarptautinių mokymų, taip pat „Baltron“ pratybose kartu su latvių ir estų laivais. Pasak Vytauto, jūrų minos skirstomos į dugnines ir inkarines. Jų medžiojimo būdai skirtingi: „Dugninių ieškome priekyje, o inkarines nupjauname trosais praplaukdami, – minų medžiojimo ypatumus dėsto karininkas. – Šis laivas taip pat turi naują tralą, kuris faktiškai filmuoja dugną“.

Lietuvos karinės jūrų pajėgos pagrįstai gali didžiuotis jaunais karininkais, ragavusiais mokslų

užsienio šalyse. Vytautas – vienas iš tokių. Baigęs universitetą Klaipėdoje, studijavo Švedijos karo akademijoje, kurią baigė ir daugelis kitų mūsų laivyno karininkų. „Iš esmės tarnyba ten ir čia skiriasi, mane sužavėjo jų tradicijos. Mes panašių dar neturime daug, nes esame jauna jūrinė valstybė. Tačiau jau mokomės, pvz., pradėjome atiduoti vieni kitiems pagarbą pakeldami ir nuleisdami vėliavas. Tai veikiau tarptautinės tradicijos, tačiau jos prigyja ir pas mus“.

„Kuršis“ – ne pirmas laivas, kuriame tarnauja Vytautas. Prieš jį tarnybos skonio ragavo fregatoje, todėl dabar Vytautas tikina įvertinęs „Kurši“: juk laivas pagamintas šalyje, kur iš tiesų galvojama apie žmogaus, tarnaujančio laive, patogumą, tuo tarpu sovietiniais laikais gamintoje fregatoje apie tai gali tik pasvajoti – juk tuo metu nebuvo įprasta rūpintis dirbančiais: „Fregatoje buvo vienas dušas visame laive, o ir naudotis juo nebuvo galima, užtat čia jų turime pakankamai“, – sako jaunasis laivyno karininkas.

Ekskursija

Patalpų mažame ir kompaktišrame laive daugybė, todėl, norint jas visas apeiti, reikia nemenkos išvermės. Tenka kilti ir leisti jūriniais „laiptais“, kurie veikiau primena kopėčias. Ekskursija panaši į

Laivo vadas kmd. lt. n. Andrius Kaikaris.

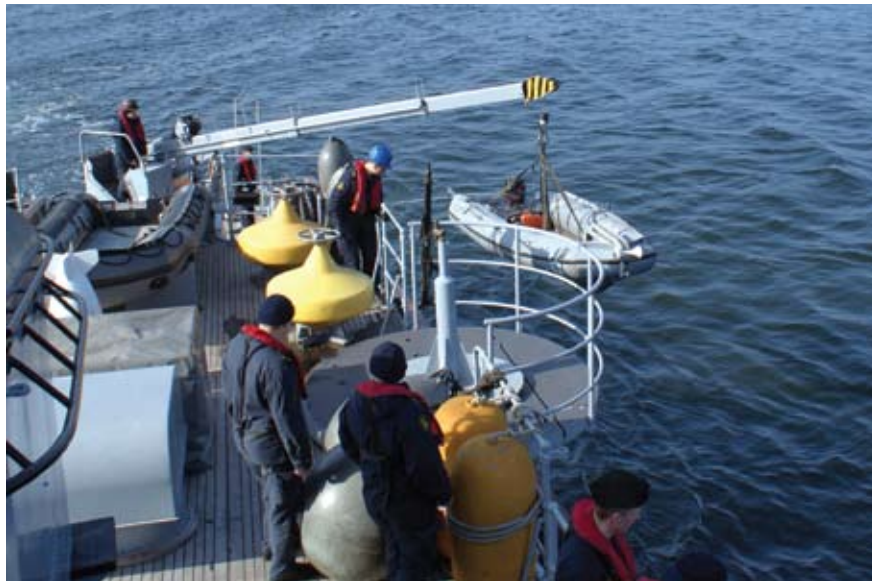

bėgimą pametus galvą, nes laivo vado pavaduotojas vyr. lt. n. Nedas Ignatavičius, atliekantis gido vaidmenį, be galo vikriai karstosi vadinamaisiais laiptais, o štai neįgudusiam suspėti itin sunku. Įdomu pamatyti, kur laivo pirmagalyje yra įtaisytas atsarginis varas, patirti, kokiomis sąlygomis budi mechanikai, apžiūrėti laivo generatorių ir pan. Į kanalizacijos patalpą įlipti draugiškai atsisakėme, o visur kitur kaišiojome nosis – pamatėme roboto PAP 104 poilsio vietą, kubrikus, galjonus, kambuzus ir kitus „egzotiškus“ objektus.

Laivūnas Vaidas Norkus krapštėsi prie varstoto. Jis, mechaniko pavaduotojas ir visų galų meistras, taisė kažkokį įrengimą, kaip vėliau sužinojome, oro kompresoriaus aušinimo siurbį: „Jis labai reikalingas – jei nebus laive oro, valdymo sistemoje neveiks nei pagrindiniai varikliai, nei kiti įrenginiai“. Laivūnas net neabejojo siurbį sutaisysiąs – turi pakankamai atsarginių dalių, patyrusias rankas ir gerą galvą.

Konkursas: kas bus auka?

Vis dėlto saugiausia laivo vieta – prie valčių. Tačiau būtent iš čia į ne itin šiltą vandenį plumptelėjo vienas nelaimėlis, kurį tuoj pat pastebėjo du signalininkai – jie išmetė liemenę ir pranešė budintiems karininkams. Pasigirdo riksmas: „Žmogus už borto“, ir prasidėjo gelbėjimo operacija. Laivas pasisuko, nuleista guminė valtis greitai nuskriejo aukos link, nelaimės ištiktasis buvo sugriebtas ir pargabentas į laivą. Tik, štai, smulkmena – už borto atsidūrė manekenas. Tačiau antrą kartą į jūrą vis dėlto įkrito žmogus. Beje, tapo-

Gelbėjimo operacija I: valties nuleidimas.

Gelbėjimo operacija II: kariai jau prie nelaimėlio.

Gelbėjimo operacija III: žmogus už borto keliamas į laivą.

Į sraigtasparnį
pratybų metu kilo ir
leidosi žmonės.

me liudininkais proceso, kurio metu buvo renkamas tas, kuriam teks pasiniurkyti lediniame Baltijos vandenyje. Pirmasis pasisiūlė... laivo vadas komandoras ltn. Andrius Kaikaris. Tačiau mes, „sausumos žiurkės“, puolėme griežtai protestuoti: jei kas, kaipgi be jo sausumą pasieksime? Pasiryžo kitas – jūroje smagiai sau mojavė rankomis, o įgula triūsė net sušilus: „Pati operacija turėtų trukti neilgai – kuo šaltesnis vanduo, tuo greičiau būtina reaguoti į nelaimę, nes lediniame vandenyje žmogus gali mirtinai sušalti“, – ramiai aiškino vyr. ltn. Andrius Narbutas.

Beje, nuo pat plaukimo pradžios susidarė įspūdis, kad ramybės jūrininkams jau nebereikia linkėti, nes visi jie ramūs kaip tie, kurie mūsų ES sostinėje gyvena. Ramūs tapome ir mes. Net vėliau, kai į guminę valtį susodino ir į brolių dvynių „Sūduvį“ nugabeno, atsipalaidavę žvelgėme į Baltijos bangas, be jokios įtampos kabarojomės virvinėmis kopėčiomis, o prieš tai visiškai ramiai žvelgėme į atskrendantį KOP sraigtasparnį „Mi-8“, kuris nuleido ant denio žmogų.

Pratytos jau tampa rutina

Kpt. ltn. Egidijus Vaitkus pagal pratybų scenarijų nusileido į laivą kaip gydytojas. Ne kartą su parašiotu leidesis karo medikas sako ir tuomet nejautes baimės, o šiuo atveju, iš sraigtasparnio leidžiantis į laivo denį, netgi nėra laiko pagalvoti apie išgastį – taip greitai viskas vyksta. Tokios pratybos jam labai patinka, nors pasak jo, dabar jau tampa rutina: „Pirmieji kartai, be jokios abejonės, buvo įspūdingesni“. Realiam gyvenime karo medikui nėra tekę taip atvykti pas ligonį, tačiau vis dėlto vieną rimtą įvykį gydytojas savo praktikoje turėjo: „Teko tokiu būdu gelbėti skenduolį – deja, ištraukti ištraukėme, tačiau atgaivinti nebeatgaivinome“.

Sraigtasparnis padarė dar kelis viražus – į viršų ir žemyn leidosi ir kilo žmonės. Vėliau orlaivis dingo danguje, baigėsi ir pirmosios dienos įgulos pratybos, ir mūsų viešnagė. Mums tai buvo turininga diena, tačiau, pasak laivo vado kmd. ltn. A. Kaikario, įgulai tai įprasta kovinio rengimo diena: „Kartojimas – mokslų motina, todėl daugelį dalykų dažnai kartojame, kad neprarastume įgūdžių“.

Lijana Cibulskienė
Gedimino Pranckūno nuotr.

KARIO KRYŽIAŽODIS

Kazachs- tano pinigas	↖	Priebalsių junginys	↖	Ten, kur ... žiemoja	↖	Paukščių žiočių galai	Kortų komplek- tas	↖	Medžiai plunks- niškais lapais	Fotoprekių gamintoja ES politikas Chavjeras ...	↖	Ginkluo- tas susi- rėmimas tarp valst.	↖
↗			↗	Apim. f. „Žuviu- kas ...“	↗		↗		Skandi- navų sakmė	↗			
I. Žo- lio - ...		Lysvė kitaip	↗			Futbolo klubas „... Villa“	↗					Rašytoja Džulija ... Hau	
↗				Budistų kulto kalba	↗				Miegamo- jo baldas	↗			
Dainininkė ... Minouk		Kavame- džio pupe- lių gėri- mas	↗			Apynas- ris su žaislais	↗						
↗				Afrikos tauta	↗				Laipsniš- kas kiti- mas, plė- totė		Asių meilės deivė		Vanden- ių zona
„Šviesu“ antonimas		Minos- vaidžio sviediniai	↗	Paraziti- nis vabz- dys	↗					↗			
↗					↗					Didieji Grįžulo ...	Specialus ko nors rinkinys		Sen. ast- ronomijos instru- mentas
Arklinis tramvajus	↗	Italikų tauta	↗	D. Britani- jos talpos vienetas	↗					↗			
↗		↗		↗	↗					Pavojin- ga liga	↗		
Dvasin- goji mu- zika	↗				↗					Daikto pavidalas	↗		
↗					↗					↗			
										... Tomė ir Prinsipė		Rusiškas lėktuvas Londono fut- bolo klubas	
Paunksnė, pavėsis		Vandens „saulės“ dykumoje		Apstu- mas, gau- sumas	JAV valstija	↗	„Hugo ...“ „Tegul tavo vaikai eina vien ... dorybės“	↗	Akmeni- nis baž- nyčios suolas	↗			
↗					Dėmesio atkreipi- mas	↗							Pagrindi- nis as- mens do- kumentas
Didžiau- sias Nor- vegijos ežeras	↗	Atlantinės politikos patar. grupė	↗	Paukštis puoš- nia uodega	↗				Šaltas kalnų ... vanduo		Gyvenvie- tė Buriati- joje (lit. trem. vieta)		JAV kos- monauti- kos cent- ras
↗		↗		↗	Kinijos miestas	↗			↗		Vežimo viena iš dviejų kartelių	↗	
Indai gė- lėms merki								Pajamos, gaunamos atskaičius išlaidas	↗				
Pėscijų visuma	↗												
↗					Airių tau- tos mote- ris	↗				Kredito įstaiga	↗		
↗													
Augaliniai dažai plaukams		Sunkiau- sias me- talas (Os)	↗					Virtuvės baldas	↗				

Sudarė V. Garadauskas

„Karys“ Nr. 3 atsakymai:

Vertikaliai: Dublinas. Šakiai. Urėdas. Hararė. Niagara. Pakasa. Pabradė. Vynas. Liudytojai. Moma. Tyrai. Sysas. Espada. Agatas. Urmana. Akela. Antri. „Idiotas“. Puta. Sek. Ruošą. Ajerai. Indėvė. Forum. Masės. Rikė. „Bild“. Ikas. Kiši. Byla.

Horizontaliai: Kuopa. Rėva. Ilja. Akmė. Yriai. Alibi. Dina. Guma. Rada. Arkados. Andai. Sesė. Ryma. Data. Estės. Bajus. Karas. Garp. Kana. Laima. Geits. Ad. Sauna. Maria. Diušės. Joint. Probe. Odai. Koba. Iširutė. Kairys. Skala. Avka. Šulė. Dirsė. Seimas.